

SOLNA TINGSRÄTT
Avdelning 3
Rotel 3:2

DOM
2013-11-22
meddelad i
Solna

Mål nr B 4730-13

PARTER (Antal tilltalade: 2)

Åklagare

Kammaråklagare Andreas Nyberg
Åklagarmyndigheten
Västerorts åklagarkammare i Stockholm

Målsägande

1. Solveig Lindberg
Stavangergatan 6 Lgh 1002
164 38 Kista

Målsägandebiträde:
Advokat Göran Lindén
Advokatfirman Björn Rosengren
Birger Jarlsgatan 73-75 1 tr
113 56 Stockholm

2. Yvonne Ryman
Smultronstigen 163
814 93 Skutskär

Målsägandebiträde:
Advokat Göran Lindén
Advokatfirman Björn Rosengren
Birger Jarlsgatan 73-75 1 tr
113 56 Stockholm

Tilltalad

AGNETA Elisabeth Sandström, 530128-0201
Nykarlebygatan 9
164 78 Kista

Offentlig försvarare:
Advokat Björn Sandin
Försvarsadvokaterna Stockholm HB
Box 12107
102 23 Stockholm

DOMSLUT

Åtalet ogillas.

Skadestånd

Solveig Lindbergs och Yvonne Rymans skadeståndsyrkanden ogillas.

Förverkande och beslag

Beslaget av datorer, hårddisk och USB-minnen hävs (Polismyndigheten i Stockholms län; beslagsliggare 2013-0201-BG22232 p. 1 och 2 och 2013-0201-BG22245 p.1-5).

Ersättning

1. Advokat Björn Sandin tillerkänns ersättning av allmänna medel med - rätt räknat - 277 796 kr, varav 55 559 kr avser mervärdesskatt.
 2. Advokat Göran Lindén tillerkänns ersättning av allmänna medel med 116 555 kr, varav 23 311 kr avser mervärdesskatt.
 3. Kostnaden för försvararen och målsägandebiträdet ska stanna på staten.
-

SOLNA TINGSRÄTT
Avdelning 3
Rotel 3:2

DOM
2013-11-22
meddelad i
Solna

Mål nr B 4730-13

PARTER (Antal tilltalade: 2)

Åklagare

Kammaråklagare Andreas Nyberg
Åklagarmyndigheten
Västerorts åklagarkammare i Stockholm

Målsägande

1. Solveig Lindberg
Stavangergatan 6 Lgh 1002
164 38 Kista

Målsägandebiträde:
Advokat Göran Lindén
Advokatfirman Björn Rosengren
Birger Jarlsgatan 73-75 1 tr
113 56 Stockholm

2. Yvonne Ryman
Smultronstigen 163
814 93 Skutskär

Målsägandebiträde:
Advokat Göran Lindén
Advokatfirman Björn Rosengren
Birger Jarlsgatan 73-75 1 tr
113 56 Stockholm

Tilltalad

Carl-Arne Knut Sandström, 480805-0217
Nykarlebygatan 9
164 78 Kista

Offentlig försvarare:
Advokat Elisabet Selin
Advokatfirman Bastling & Partners AB
Box 3518
103 69 Stockholm

SOLNA TINGSRÄTT
Avdelning 3
Rotel 3:2

DOM
2013-11-22

B 4730-13

DOMSLUT

Åtalet ogillas.

Skadestånd

Solveig Lindbergs och Yvonne Rymans skadeståndsyrkanden ogillas.

Förverkande och beslag

Beslut av hävande av beslag, se domslutet för Agneta Sandström.

Ersättning

1. Advokat Elisabet Selin tillerkänns ersättning av allmänna medel med 234 212 kr, varav 46 842 kr avser mervärdesskatt.
 2. Beslut om ersättning till advokat Göran Lindén, se domslutet för Agneta Sandström.
 3. Kostnaden för försvararen och målsägandebiträdet ska stanna på staten.
-

SAMMANFATTNING

Målet har gällt ett åtal mot makarna Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström för mord alternativt medhjälp till mord på Jan Kjellgren den 13 mars 1988 i Kista.

Den 1 juli 2010 infördes bestämmelser som innebär att mord och dråp inte preskriberas. De nya bestämmelserna gäller även brott som begicks före den 1 juli 2010, om de inte redan var preskriberade då.

Före den 1 juli 2010 var preskriptionstiden 25 år för mord och 15 år för dråp. Detta innebär att en gärning som begicks den 13 mars 1988 är preskriberad om den bedöms som dråp, men inte om den bedöms som mord.

Agneta Sandström har förnekat all inblandning i gärningen. Carl-Arne Sandström har erkänt att han huggit Jan Kjellgren en gång med kniv, men förnekat att han haft uppsåt att döda Jan Kjellgren. Carl-Arne Sandström har hävdad att Jan Kjellgren gått till angrepp mot honom, att han därför haft rätt till nödvärn och att hans handlande inte varit uppenbart oförsvarligt.

Tingsrätten har kommit fram till

- att det inte går att fastställa någon exakt tidpunkt för gärningen eller för Jan Kjellgrens död,
- att utredningen visar att Jan Kjellgren har rört sig i lägenheten efter att han blivit knivstucken och att det kan ha gått lång tid från gärningen till Jan Kjellgrens död,
- att makarnas uppgift om att de inte kände Jan Kjellgren sedan tidigare och att de kom till hans lägenhet tillsammans, inte är motbevisad,
- att makarnas uppgift om att bakgrunden till den aktuella händelsen var att Jan Kjellgren inte trodde på att makarna var ett par och blev arg för att Agneta Sandström inte ville stanna kvar i lägenheten, inte är motbevisad,

SOLNA TINGSRÄTT
Avdelning 3
Rotel 3:2

DOM
2013-11-22

B 4730-13

- att bevisningen inte räcker för slutsatsen att Agneta Sandström varit delaktig i gärningen eller främjat den med råd eller dåd och att hon därför ska frikännas helt,
- att Carl-Arne Sandström uppsåtligen utdelat minst två knivhugg mot Jan Kjellgren, ett i armen och ett i bröstet,
- att knivhugget i bröstet har varit livshotande och orsakat Jan Kjellgrens död,
- att Carl-Arne Sandström haft uppsåt (s.k. likgiltighetsuppsåt) att döda Jan Kjellgren,
- att Jan Kjellgren angripit Carl-Arne Sandström och att Carl-Arne Sandström därför haft rätt till nödvärn,
- att våldet från Carl-Arne Sandström har varit uppenbart oförsvarligt,
- att omständigheterna inte varit sådana att Carl-Arne Sandström svårligen kunnat besinna sig, samt
- att Carl-Arne Sandströms brott ska bedömas som dråp och inte som mord och därför är preskriberat.

Tingsrätten har därför ogillat åtalet mot båda makarna och skadeståndyrkandena från Jan Kjellgrens anhöriga.

SOLNA TINGSRÄTT
Avdelning 3
Rotel 3:2

DOM
2013-11-22

B 4730-13

YRKANDEN M.M.

Åklagarens yrkanden, se bilaga 1.

Solveig Lindbergs yrkanden, se bilaga 2. Hon har biträtt åtalet. Skadestånd har yrkats för det fall Agneta Sandström eller Carl-Arne Sandström döms för mord eller medhjälp till mord.

Yvonne Rymans yrkanden, se bilaga 3. Hon har biträtt åtalet. Skadestånd har yrkats för det fall Agneta Sandström eller Carl-Arne Sandström döms för mord eller medhjälp till mord.

Agneta Sandström har angett följande inställning till yrkandena.

Hon bestrider ansvar för både mord och medhjälp till mord. Hon har varken själv eller tillsammans och i samförstånd med annan utfört den gärning som åklagaren påstår och hon har inte heller bidragit till den med råd eller dåd. Hon bestrider skadeståndsyrkandena och överlämnar till rätten att bedöma skäligheten av yrkade belopp och yrkad ränta. När det gäller begravningskostnaderna vitsordar hon dock beloppet, men överlämnar till rätten att pröva om fordran på begravningskostnader kan överlåtas på det sätt som skett (se aktbilaga 108). Hon har inte någon invändning mot att bevisbeslaget består.

Carl-Arne Sandström har angett följande inställning till yrkandena.

Han bestrider ansvar för brott. Han erkänner att han utdelat ett (1) hugg med kniv i Jan Kjellgrens kropp. Han har dock handlat i nödvärn eftersom han blivit angripen av Jan Kjellgren. Jan Kjellgren har tagit stryppgrepp på honom och han har då använt en kniv för att freda sig. Hans handlande har inte varit uppenbart oförsvarligt. Han har inte haft uppsåt att döda Jan Kjellgren. Han har handlat ensam. Agneta

Sandström har inte varit delaktig i händelseförloppet. Han bestrider skadeståndsyrkandena och vitsordar varken några belopp eller sättet att räkna ränta. Han har inte någon invändning mot att bevisbeslaget består.

SAKFRAMSTÄLLNINGAR

Åklagaren

Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström var vid tidpunkten för brottet och är fortfarande gifta och bosatta på Nykarlebygatan i Kista. De har två gemensamma barn som är födda 1972 respektive 1976. Jan Kjellgren var vid tidpunkten för brottet 43 år och bosatt tillsammans med Solveig Lindberg på Stavangergatan i Kista. Solveig Lindberg bor kvar där. Yvonne Ryman är Jan Kjellgrens syster.

Det är ca 800 meter mellan Agneta Sandströms och Carl-Arne Sandströms lägenhet och Solveig Lindbergs lägenhet. Solveig Lindberg bor på nedre botten.

Söndagen den 13 mars 1988 kallades polis till Stavangergatan i Kista, där polisen sammanträffade med Solveig Lindberg. Solveig Lindberg hade under veckoslutet, från fredagen, varit i Ljusdal och hälsat på sin mamma. När hon kom hem på söndagskvällen var ytterdörren olåst. Hon fann Jan Kjellgren livlös på hallgolvet. Hon ringde till polisen. Polis som kom till platsen konstaterade att Jan Kjellgrens kropp var kall med begynnande likstelhet. Det fanns blod i Jan Kjellgrens ansikte och armar och utmed dennes mage. Polisen som kom till platsen gjorde ingen närmare undersökning utan väntade på kriminaltekniker. De kunde dock konstatera att Jan Kjellgren hade ett knivstick i bröstet och antog preliminärt att detta var dödsorsaken. Invid Jan Kjellgrens kropp låg en blodig kniv. Enligt Solveig Lindberg tillhörde kniven lägenheten. Jan Kjellgren hade också ett kraftigt knivstick i vänster arm. Kniven hade gått rakt igenom armen. Jan Kjellgren hade ytterligare ett knivstick i vänster arm, en motvärnsskada. Under Jan Kjellgren påträffade

polisen ett damarmbandsur. Polisen ägnade inledningsvis under utredningen stor möda åt att hitta ägaren till armbandsuret. Eftersom Solveig Lindberg hade uppgett att armbandsuret inte fanns i lägenheten när hon lämnade den, antog polisen att den som hade tappat armbandsuret hade något med brottet att göra. Endast nio damarmbandsur av samma slag kunde inte identifieras.

Grannen Josef Blomberg, som är född 1923 och vars hälsotillstånd är sådant att han inte kan höras i målet, berättade för polisen att han gick och la sig vid 23-tiden på lördagskvällen och hörde musik från en annan lägenhet i 15–20 minuter innan han somnade. Han berättade vidare att han väcktes vid halv 3-tiden på natten av oljud från en annan lägenhet eller trapphuset men somnade om, att han väcktes på nytt vid halv 5-tiden på morgonen men somnade om och att han väcktes återigen vid 6-tiden av ett brak. Josef Blomberg berättade att han först trodde att någon flyttade möbler men att han sedan tyckte att det lät som ett slagsmål. Efter braket blev det tyst. Josef Blomberg berättade vidare att han tittade ut genom fönstret och då såg två personer lämna fastigheten. Enligt Josef Blomberg var det en man och en kvinna i 18–20 årsåldern, som båda var synbart berusade. Josef Blomberg lämnade signalement på personerna. Enligt honom var mannen 175 cm lång, hade normal kroppsbyggnad och mörkt, kortklippt hår samt var iklädd blå byxor och mörk jacka. Kvinnan var, enligt Josef Blomberg, 165 cm lång, hade kraftig kroppsbyggnad och mörkt, rakt, axellångt hår samt var iklädd blå byxor och mörk jacka.

När polisens ”kalla fall-grupp” började gå igenom fallet i början av april 2013 uppmärksammade de att det fanns DNA sparat från lägenheten. Det fanns DNA på en cigarettfimp och man visste att det kom från en kvinna. Det fanns också fingeravtryck på ett glas och en dörrpost som var oidentifierade. Vid genomgång av utredningen om det damarmbandsur som hittades under Jan Kjellgrens kropp kunde man konstatera att armbandsuret tillhörde Agneta Sandström. Det fanns redan 1988 information som tydligt pekade i den riktningen. Agneta Sandström hördes redan

1988 om armbandsuret och hon påstod då att hon blivit av med det i ett badhus. Agneta Sandström har nu tagit tillbaka detta och erkänt att hon ljugit tidigare.

Efter ett möte mellan ”kalla fall-gruppen” och åklagare beslutades att Agneta Sandström skulle kallas till polisförhör, dock inte som misstänkt utan som ”annan”, för att lämna DNA och fingeravtryck. Agneta Sandström kallades till förhör den 11 juni 2013. När hon hade lämnat DNA och fingeravtryck berättade hon att hon hade varit i lägenheten. Förhöret avbröts, Agneta Sandström delgavs misstanke om mord alternativt medhjälp till mord och en offentlig försvarare förordnades för henne. Hon anhölls och häktades sedan den 14 juni 2013.

Mot bakgrund av Josef Blombergs uppgifter om att en man och en kvinna hade lämnat fastigheten var det naturligt att undersöka om även Carl-Arne Sandström hade varit i den aktuella lägenheten. Även Carl-Arne Sandström kallades därför till polisförhör. Han hördes som vittne den 12 juni 2013 och förnekade då all kännedom om den aktuella händelsen. Han fick lämna DNA och fingeravtryck. Det visade sig att det var hans fingeravtryck på dörrposten i lägenheten. Carl-Arne Sandström anhölls och häktades sedan den 27 juni 2013.

Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström har i förhör lämnat helt olika berättelser om vad som inträffat.

Agneta Sandström förnekade inledningsvis att hon hade varit i lägenheten. När motsatsen hade bevisats berättade hon att hon hade kommit i kontakt med Jan Kjellgren på ”Heta linjen”, ett flerparsamtal på telefon. Hon uppgav till en början att hon gått hem till Jan Kjellgren ensam, att ett för henne okänt par kommit dit och att det blivit bråk mellan Jan Kjellgren och mannen. Flera förhör senare och efter att ha konfronterats med uppgiften att polisen hade bevis på att Carl-Arne Sandström varit i lägenheten, berättade hon att hon och Jan Kjellgren hade hamnat i bråk, att Jan Kjellgren hade kommit åt henne näsa så att hon börjat blöda och att det därefter

uppstått ett bråk mellan Jan Kjellgren och Carl-Arne Sandström som slutat med Jan Kjellgrens död.

Även Carl-Arne Sandström förnekade inledningsvis att han hade varit i lägenheten. När motsatsen hade bevisats berättade han om ett bråk med Jan Kjellgren där han hade tagit en kniv och utdelat ett knivhugg mot Jan Kjellgren som lett till dennes död. Enligt Carl-Arne Sandström har endast ett (1) knivhugg utdelats. Jan Kjellgren fick dock tre knivhugg, ett dödligt i bröstet och två i armen.

Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström har ändrat sina uppgifter för att anpassa dem till den bevisning som har presenterats för dem. Agneta Sandström har i sina förhör varit mycket intresserad av vad Carl-Arne Sandström i förhören med denne har berättat om händelsen.

Solveig Lindberg

Hon och Jan Kjellgren var sambor och förlovade. Jan Kjellgren hade tidigare arbetat utomlands men var vid den i målet aktuella tidpunkten tillbaka i Sverige sedan några år tillbaka.

Hon var bortrest över veckoslutet och kom hem på söndagen. Den syn som mötte henne när hon kom hem blev en fullständig chock för henne. Hon visste att Jan Kjellgren hade haft ont i ryggen och hon hade oroat sig över det. De hade inte haft någon kontakt under söndagen. Hon ringde 90 000 och blev skjutsad av polisen till en väninna.

Hon var sjukskriven i en månad. Hon minns inte exakt hur hög månadslön hon hade men har uppskattat den till 12 000 kr brutto. Hon har dragit av för en karensdag och 75 procent av lönen.

Det första halvåret efter Jan Kjellgrens död var hon som en zombie. Hon fungerade inte normalt. Hon besökte en psykiater vid ett tillfälle men tyckte inte att det hjälpte. Det fanns inte den typ av krishantering då som det finns nu utan hon fick klara sig själv. Hon fick hjälp med praktiska saker av Jan Kjellgrens syster Yvonne Ryman.

Hon har under alla dessa år levt med ovissheten kring vad som hände den 13 mars 1988. Det var mycket skrivelser i tidningarna i början. Polisen sökte efter misstänkta men utredningen ledde ingenvart. Nu spelas allting upp för henne igen.

Hennes yrkande för sveda och värk är enligt schablon. När det gäller begravningskostnader tror hon att hon betalade skillnaden mellan dessa och försäkringsbeloppet. Hon var visserligen inte dödsbodelägare, det var Jan Kjellgrens föräldrar, men väl fakturamottagare. Försäkringen var också utställd på henne.

Yvonne Ryman

Jan Kjellgren var hennes enda syskon. Hon bodde i Västerås vid det i målet aktuella tillfället men hon och Jan Kjellgren träffades regelbundet och hade telefonkontakt. Hon hjälpte deras föräldrar och Solveig Lindberg med praktiska saker efter Jan Kjellgrens död, som begravning o.d. Ett halvår efter Jan Kjellgrens död, när alla praktiska bestyr var överstökade, bröt hon själv ihop och fick uppsöka psykiater vid tre tillfällen. Hon var sjukskriven men minns inte hur länge.

Agneta Sandström

Hon har hela tiden förnekat brott. Hon har erkänt att hon befunnit sig i lägenheten samtidigt som det har hänt andra saker där, men vidhållit att hon varken ensam eller tillsammans med någon annan har gjort sig skyldig till den gärning som åklagaren

påstår. Anledningen till att åklagaren har åtalat för mord alternativt medhjälp till mord är att det är de enda brott som inte är preskriberade.

Hon har utsatts för många och pressande förhör. Hon har konfronterats med felaktiga och halvsanna uppgifter och blivit ifrågasatt när hon ställts mot dessa uppgifter. Som exempel på felaktiga uppgifter kan nämnas att utredarna sagt att Jan Kjellgren avled omedelbart, att det inte fanns något blod på dennes strumpor, att Jan Kjellgren haft endast en (1) skada, att Josef Blomberg var avliden och att Carl-Arne Sandström uppgett att hon befunnit sig i sovrummet, vilket var en felsägning från dennes sida.

Det finns ingen utredning om vem armbandsuret tillhör. Det är oklart om armbandsuret tillhör henne. Det har gjorts upprepade DNA-undersökningar av armbandsuret, men de har inte gett något resultat. Inledningsvis har armbandsuret identifierats som tillhörigt Solveig Lindberg.

På skissen på s. 196 i förundersökningsprotokollet finns det markerat blodförekomst på entrédörrens insida. Analysen visade att det inte var blod, se s. 303 i samma protokoll. Det fanns inte några blodspår i lägenheten när Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström lämnade den.

Jan Kjellgren brände sprit hemma och brännaren stod normalt i badrummet. Solveig Lindberg har i polisförhör berättat att brännaren flyttades ut på balkongen vid besök. Vid det aktuella tillfället stod brännaren på balkongen. Jan Kjellgren hade alltså förväntat sig besök.

Carl-Arne Sandström

Han har levt ett ordnat liv och arbetat hela tiden fram till sin pensionering. Han har inte haft några problem. Agneta Sandström hade däremot en del problem i slutet av

1980-talet och behövde tala med någon. Hon ringde därför jourhavande präst, ”Heta linjen” etc. Han har inte varit inblandad i detta.

Vid det aktuella tillfället talade Agneta Sandström med Jan Kjellgren i telefon. Vid samtalet kom det fram att de bodde nära varandra och Agneta Sandström eller båda makarna, oklart vilket, blev hembjudna till Jan Kjellgren. Makarna begav sig till Jan Kjellgren. Porten och ytterdörren var olåsta. Jan Kjellgren var intresserad av Agneta Sandström och blev inte glad över att Carl-Arne Sandström följde med, eftersom denne gjorde klart att han och Agneta Sandström var ett par. Jan Kjellgren ville att Agneta Sandström skulle stanna kvar, men såg helst att Carl-Arne Sandström gick därifrån.

Han har från första förhöret erkänt att han befunnit sig i lägenheten. Han har hållit fast vid sin uppgift att de drack hembränt och att spriten hälldes upp från en dunk. Av beslagsprotokollet (s. 181 i förundersökningsprotokollet) framgår att polisen har påträffat bl.a. en femlitorsdunk. Han har från det tredje förhöret erkänt att det uppstod ett bråk och att han försvarade sig med en kniv. Han har, trots att han blivit starkt ifrågasatt av polisen, berättat på i stort sett samma sätt hela tiden om hur det gick till. Han har berättat att bråket uppstod i köket, att han hamnade i en paniksituation, att det låg en kniv i köket och att han använde den. Han har berättat att han stack eller högg Jan Kjellgren vid ett tillfälle, att han inte riktade kniven mot något särskilt ställe, att han är osäker på var sticket/hugget träffade och att han oavsiktligt kan ha kommit åt Jan Kjellgren på något annat ställe på kroppen.

Han har hållit fast vid att bråket ägde rum i köket och hallen. Under ett förhör sa han att Agneta Sandström hade suttit i en säng. Det var en felsägning. Han menade inte säng utan soffa. När han läste igenom förhöret efteråt ifrågasatte han att han skulle ha sagt säng. Trots att han rättade sin uppgift omedelbart återkom polisen till den i efterföljande förhör och vände uppgiften mot makarna mot bakgrund av blodbilden i sovrummet.

Polisen har också i förhållande till makarna hävdade att Jan Kjellgren hade avvärjningsskador, trots att den aktuella skadan på armen inte är en klassisk avvärjningsskada.

Sven Grönstrand, som var kollega till Jan Kjellgren, talade med denne på fredagen den 11 mars 1988. Jan Kjellgren frågade Sven Grönstrand om denne ville följa med och träffa några kvinnor på fredagen. Detta talar för att Jan Kjellgren var i gott skick vid den aktuella tidpunkten.

Jan Kjellgren var alkoholpåverkad vid tillfället. Enligt en beräkning som skett med utgångspunkt från att han skadat sig mellan kl. 2 och 3 på morgonen och avlidit mellan kl. 13 och 14 på eftermiddagen, hade han 2,4 promille alkohol i blodet vid gärningstillfället.

UTREDNINGEN

Åklagarens bevisning, se bilaga 1. Enligt åklagaren skrevs promemorian över polisens första samtal med Josef Blomberg före polisförhören med denne (s. 126 i förundersökningsprotokollet). Åklagaren har därutöver åberopat kompletterande information om armbandsuret, aktbilaga 110. Åklagaren har avstått från att visa rekonstruktionsfilmen avseende Agneta Sandström.

Åklagaren har i samband med genomgången av den skriftliga bevisningen lagt till följande (sidhänvisningen avser förundersökningsprotokollet, aktbilaga 82).

- Det som är rödmarkerat på skissen över brottsplatsen är blod (s. 196). Allt blod som påträffades i lägenheten kom från Jan Kjellgren. Något blod från någon annan person, t.ex. Agneta Sandström som hävdade att hon blödde från näsan, har inte påträffats. I samtliga de fall där SKL vid analys av blodet från lägenheten har fått resultatet grad +2 eller grad +3 på att blodet kommer

från Jan Kjellgren, har man jämfört med Agneta Sandströms och Carl-Arne Sandströms blod och kommit fram till att blodet inte kommer från någon av dem (s. 298–306).

- I hallen var telefonluren, med Jan Kjellgrens blod på, avlagd (s. 200). Det tyder på att Jan Kjellgren har försökt att ringa på hjälp men hindrats att göra det. Jan Kjellgren hade en skada på ryggen (s. 203). Det tyder på att han varit upptryckt mot ett vasst föremål. Jan Kjellgrens blod fanns på kniven som påträffades i hallen (s. 204 och 306). Det fanns dock inga fingeravtryck på den. Knivarna förvarades i den andra lådan uppfifrån i köket. De två översta lådorna var utdragna (s. 210 och 213). I vasken i köket låg cigarettfimpar (s. 214). En av dem innehöll Agneta Sandströms DNA (s. 289). En tavla i vardagsrummet hängde snett och det fanns blod framför den ena fåtöljen (s. 205).
- Agneta Sandström frihetsberövades den 11 juni 2013 och Carl-Arne Sandström frihetsberövades den 24 juni 2013. Därefter gjordes en husrannsakan i deras bostad. Den 14 juni 2013 gjorde någon sökningen ”vad händer med pension om man hamnar i fängelse” på söktjänsten bing.com på deras dator. Eftersom Agneta Sandström var frihetsberövad då måste Carl-Arne Sandström ha gjort sökningen (s. 316).

Solveig Lindberg och Yvonne Ryman har åberopat förhör med sig själva i skadeståndsdelen. Solveig Lindberg har dessutom åberopat bouppteckning och överlåtelse av fordran avseende begravningskostnader, aktbilaga 108 och 109.

Carl-Arne Sandström har åberopat utskrift av inspelat förhör med numera avlidna vittnet Sven Grönstrand den 28 mars 1988, till styrkande av att Jan Kjellgren hade planerat möte med andra kvinnor dagarna före den 13 mars 1988 (s. 143–154 i förundersökningsprotokollet).

De hörda har berättat bl.a. följande.

Solveig Lindberg

Hon och Jan blev ett par 1967 och flyttade ihop 1981 i den aktuella lägenheten på Stavangergatan i Kista, där hon fortfarande bor kvar. De hade inga gemensamma barn. Jan var förman på ett åkeri och hon arbetade på Postgirot.

Det aktuella veckoslutet skulle hon åka till sin mamma i Ljusdal. Hon åkte redan på fredagen. När Jan skulle gå till sitt arbete på fredagsmorgonen sa han att han hade fått ryggskott. Det var inte första gången han hade det. Hon var inte uppstigen utan låg kvar i sängen. Jan sa att han inte kunde böja sig ner och kyssa henne adjö på grund av sitt ryggskott. Jan gick sedan till sitt arbete.

När hon kom hem på söndagen var ytterdörren stängd men olåst. Jan låg på golvet i hallen som han gör på s. 202 i förundersökningsprotokollet. Hon förstod inte vad som hade hänt och såg först inte att han var död. Hon hade inte sett en död människa förut. Hon tror att hon gick fram till Jan och kände på hans kind. Den var kall. Han rörde sig inte. Hon tyckte att det såg ut som att han höll ett armbandsur i sin vänstra hand. Hon trodde först att det var hennes armbandsur eftersom det liknade hennes. Hon tror inte att hon hade sett armbandsuret om det legat under Jans arm. Hon rörde det inte. Hon vet inte om det var det armbandsur som finns på s. 222 i förundersökningsprotokollet.

Hon såg kniven under garderoben i hallen. Det såg ut som en av hennes och Jans knivar. Det var en brödkniv såvitt hon minns. Den var inte helt slät på eggen utan något tandad. Den brukade ligga på diskbänken i köket, i diskstället eller i andra kökslådan uppifrån. Det stämmer som hon sa i polisförhör den 18 mars 1988 att kniven ofta låg kvar på diskbänken efter att den hade använts på morgonen (s. 105 i förundersökningsprotokollet). Hon minns inte var kniven låg när hon lämnade

lägenheten för att åka till Ljusdal. Hon minns inte om det saknades någon kniv i lägenheten.

Det var blod vid telefonen i hallen. Den telefonen var en arbetstelefon. De personer som Jan var förman för skulle ringa på den telefonen för att anmäla sjukfrånvaro och liknande. Hon minns inte att den stod på golvet. Hon ringde till polisen från telefonen i vardagsrummet. Hon minns inte vilken väg hon tog när hon gick dit. Hon minns inte att hon klev över Jan.

Det var stökigt i vardagsrummet. Tv:n stod snett och en tavla hängde inte som den skulle. Videon och grammfonen var påslagna. Hon vet inte om hon såg att det låg några videofilmer framme eller om hon i efterhand har läst eller hört att det gjorde det. Det brukade inte finnas porrfilmer hemma hos dem. Hon minns inte att hon i polisförhör den 18 mars 1988 sa att det tidigare hade hänt att Jan hyrt porrfilm (s. 101 i förundersökningsprotokollet). Både hon och Jan var rökare. Hon såg cigarettfimpar av ett märke som varken hon eller Jan rökte. Hon minns inte om det stod några flaskor eller glas i vardagsrummet. Hon minns inte vad hon menade med ”fyra glas” som det står i polisförhöret med henne den 30 augusti 2013 (s. 62 i förundersökningsprotokollet).

Jan brände sprit hemma. Hembränningsapparaten brukade stå i badrummet. När det skulle komma besök ställde han ut den på balkongen. Hembränningsapparaten stod på balkongen. Hon tolkade det så att Jan hade haft besök.

Hon tror att hon var inne i köket. Gångmattan i köket, en plastmatta såvitt hon minns, låg hopknycklad.

Hon gick aldrig in i sovrummet. Hennes säng och Jans säng brukade stå som de gör på fotografierna, dvs. de stod inte ihop. Hon sov i den vänstra sängen, alltså den som var blodig.

Spegeln i hallen hängde på samma plats då som nu.

Hon ringde till polisen efter 5–10 minuter. Hon rörde inget och städade inte undan något innan polisen kom.

Hon har aldrig sett vare sig Agneta Sandström eller Carl-Arne Sandström. Hon vet inte om Jan hade träffat dem före det aktuella tillfället. Hon vet inte om Jan hade någon relation med någon annan kvinna än henne. Hon vet vad ”Heta linjen” var men hon kände inte till att Jan ringde dit.

Lägenheten var avspärrad av polisen i några veckor. Hon bodde hos en väninna. Hon var som en zombie i flera månader efteråt. Hennes väninna ordnade så att hon kom till Karolinska sjukhusets psykiatriska avdelning. Hon var där vid ett tillfälle kort tid efter händelsen. Hon kunde dock inte tala med dem om vad som hade hänt. Hon talade i stället med sin väninna. Jans syster Yvonne tog hand om deras föräldrar. Det kan ha varit så att begravningskostnaderna betalades med pengar från Jans konto.

Hon fick den 11 juni 2013 genom Jans syster Yvonne reda på att polisutredningen hade kommit framåt. Det är viktigt för henne att få klarhet i vad som hände Jan.

Jan var en social och utåtriktad person. Han hade arbetat utomlands som reseledare i flera år.

Jan drack sprit på helgerna. Hon såg inte det som ett problem. Jan blev glad när han hade druckit sprit. Hon minns inte att han blev arg när han hade druckit sprit. Hon minns inte att hon i polisförhör den 22 mars 1988 sa att Jan hade kort stubin och att den blev ännu kortare när han drack sprit (s. 112 i förundersökningsprotokollet).

Hon minns inte heller om det var så. Vid diskussioner dem emellan var hon lugnare än Jan men han var inte hetsig.

Yvonne Ryman

Hon var fem år äldre än Jan. De växte upp tillsammans på Kungsholmen i Stockholm. De umgicks och hade ett gott förhållande till varandra. Hon var i Spanien flera gånger när Jan var reseledare där. När Jan kom tillbaka till Sverige 1981 bodde hon i Västerås. Då träffades de mindre ofta men firade alltid jul ihop tillsammans med sina föräldrar. Deras föräldrar hade också ett fritidshus i Skutskär där hela familjen träffades. Hon träffade Jan tillsammans med Solveig ca en månad före den aktuella händelsen.

På måndagen den 14 mars 1988 vid 7-tiden blev hon uppringd av Solveig som berättade att Jan var död. Hon kunde inte tro att det var sant. Hon hämtade sina föräldrar i Skutskär och åkte till Stockholm. De var där i en vecka. Solveig mådde inte bra psykiskt. Solveig var som en zombie och kunde inte fatta några beslut. Hon fick därför ta tag i de praktiska sakerna som begravning och liknande. Ett halvår senare bröt hon själv ihop. Hon sökte hjälp hos en psykiatrisk mottagning. Hon var där vid tre tillfällen före jul och vid ett tillfälle efter jul. Julhelgen 1988 var påfrestande, inte minst mot bakgrund av att Jans födelsedag inföll den 22 december.

Hennes relation till sina föräldrar blev komplicerad. Hennes föräldrar besökte Jans grav men hon kunde inte förmå sig att göra det. Det har varit påfrestande att inte få veta vad som hände vid det aktuella tillfället och varför.

Hon fick reda på att polisutredningen hade gått framåt när en av kvällstidningarna ringde till henne och berättade det. Då var informationen redan utlagd på den andra kvällstidningens hemsida. Hon blev överraskad och ringde till Solveig och berättade

det. Hon såg senare att polisen hade sökt henne i ärendet men inte fått tag på henne eftersom hennes mobiltelefon hade varit avstängd.

Agneta Sandström

I mars 1988 arbetade hon som sjukvårdsbiträde. Hon hade hand om patienter. Hon hade sett gamla människor dö.

Hon har haft psykiska problem sedan hon var ung. Hon har haft depressioner och panikångest och ätit antidepressiva medel. Hon har varit sjukskriven i perioder. Hon har försökt att arbeta men det har inte gått. Hon har numera sjukersättning. Hon tror att anledningen till att hon var sjukskriven i mars 1988 var att hon hade en virusinfektion. Efter den aktuella händelsen remitterades hon till Kistamottagningen där hon gått hos en psykiater under många år.

Enligt behandlande läkare fanns det inte något som hindrade att hon drack alkohol samtidigt som hon tog antidepressiva mediciner. Hon blev pigg av blandningen mellan antidepressiva mediciner och alkohol. Hon blev inte aggressiv. Hon är en lugn person.

Carl-Arne är också en lugn person. Han är inte aggressiv. De hade en bra relation. Carl-Arnes psykiska hälsa är god. Hon minns inte varför denne var sjukskriven veckan före och veckan efter den aktuella händelsen. Det kan ha berott på ryggont. Carl-Arne har problem med ryggen.

Hon brukade ringa ”Heta linjen”, jourhavande präst, jourhavande medmänniska etc. vid tillfällen när Carl-Arne hade gått och lagt sig men hon kände sig pigg och ville tala med någon. Carl-Arne kände till att hon ringde ”Heta linjen” men han tyckte inte om att hon gjorde det. Hon hade före det aktuella tillfället inte varit hemma hos någon som hon kommit i kontakt med på ”Heta linjen”.

På lördagkvällen den 12 mars 1988 hade hon och Carl-Arne ätit en god middag och druckit vin. Hon vet inte hur mycket vin hon hade druckit. De brukade köpa ett par flaskor vin till helgen. Hon var berusad. Hon kände sig pigg och ringde ”Heta linjen” eftersom hon ville tala med någon. Hon vet inte om Carl-Arne hade gått och lagt sig den aktuella kvällen. Han kan ha varit vaken.

Hennes och Carl-Arnes söner var vid det aktuella tillfället 12 respektive 16 år. Hon tror att den äldsta sonen var på en skidresa och att den yngste sonen sov över hos en kamrat. Hon har tidigare sagt till polisen att sönerna var hemma, men hon har tänkt efter ordentligt och kommit fram till att de inte var hemma.

Hon kom i kontakt med Jan på ”Heta linjen”. Det var en slump. De hade inte haft träffats tidigare. De talade med varandra. Han verkade trevlig. Det kom fram att de bodde nära varandra. Han frågade om hon och Carl-Arne, eller i vart fall hon, ville komma över till honom på en drink. Hon frågade Carl-Arne om han ville följa med. Carl-Arne sa nej först men ändrade sig sedan. De gick till Jan vid 24-tiden. Hon är säker på att hon och Carl-Arne gick dit tillsammans. Anledningen till att hon vid polisförhöret den 18 september 2013 (s. 466 i förundersökningsprotokollet) ville ha en paus innan hon svarade på polisens fråga om det inte var så att Carl-Arne hade kommit efter henne till Jans lägenhet, var att hon var trött i huvudet efter alla tunga förhör.

Porten till fastigheten där Jan bodde var uppställd. Hon minns inte hur de kom in i Jans lägenhet. De hälsade på varandra när de kom in i lägenheten. Hon tror att Jan visste att Carl-Arne skulle följa med. Jan kände inte till att hon och Carl-Arne var gifta. Hon tror att Jan trodde att hon och Carl-Arne var kamrater. Hon vet inte varför Jan hade fått den uppfattningen. Det kom dock fram under besöket att hon och Carl-Arne var gifta. De hade sina vigselringar på sig.

Jan bjöd på drinkar. Det var sprit som var utblandad med någon annan vätska. Hon tror att spriten kom från en flaska. Hon hjälpte till med drinkarna. Hon tror att både hon, Carl-Arne och Jan var i köket när drinkarna gjordes iordning. Hon och Carl-Arne drack ett par drinkar var. Både hon, Carl-Arne och Jan var berusade. De satt i soffan och talade om allt möjligt och lyssnade på musik.

De var hos Jan i ett par timmar. När Carl-Arne ville att de skulle gå hem blev Jan aggressiv och stämningen blev otrevlig och hotfull. Jan ville att Carl-Arne skulle gå hem och att hon skulle stanna kvar. Det var inte tal om att hon och Jan skulle ha sex. Det fanns inget intresse från hennes sida. Hon vet inte vad Jan hade för avsikter eller föreställningar om det. Han sa inget uttryckligen om det men hon fick en känsla av att han ville ha sex med henne, eftersom han ville att hon skulle stanna kvar och att Carl-Arne skulle gå. Hon var aldrig inne i sovrummet. Hon och Carl-Arne gick in på toaletten. De bestämde sig för att de skulle gå hem och diskuterade hur de skulle kunna ta sig därifrån. Det var inte bara Carl-Arne som ville gå hem utan hon ville också göra det. Jan stod utanför toaletten. Han var arg.

När hon kom ut från toaletten tog Jan tag i hennes tröja och drog och slet. Hon slet till sig armen. I samma veva gav Jan henne en smäll i ansiktet så att hon började blöda näsblod. Det var inget knytnävsslag och det kan ha varit en olyckshändelse. Det forsade inte blod från näsan. Denna händelse utspelade sig i hallen. Hon gjorde inget mot Jan. Hon vet inte om Carl-Arne såg vad som hände.

Jan och Carl-Arne började sedan puckla på varandra. Hon var i vardagsrummet när bråket mellan Carl-Arne och Jan började. Hon har alltid trott att bråket började i hallen och sedan fortsatte ut i köket. Det var inget bråk i vardagsrummet. Hon hörde att de pucklade på varandra men hon såg inget. Hon hörde att det stönades och stänkades men hon hörde inget rop på hjälp. Hon var rädd och ville inte gå dit. Hon satt i fåtöljen som stod längst bort från hallen. Det är riktigt att hon i polisförhör sagt att hon satt i fåtöljen som stod närmast hallen. Från sin position i

vardagsrummet såg hon halva hallen men inte köket. Jan ramlade i golvet. Under polisförhören fram till rekonstruktionen hade hon uppfattningen att Jan ramlade ner på golvet vid dörröppningen mellan hallen och vardagsrummet (se s. 373 nionde och tolfte stycket samt s. 377 andra stycket tredje meningen i förundersökningsprotokollet). I samband med rekonstruktionen fick hon uppfattningen att Jan föll ner på golvet vid dörröppningen mellan köket och vardagsrummet. Hon fick tidigt se fotografier på hur Jan låg när han påträffades vilket kan ha påverkat hennes minnesbilder. Hon kan dock inte nu ge något exakt svar på var Jan föll ihop. Hon klev inte över honom.

Hon trodde att Jan var död men hon kan inte svara på varför hon trodde det. Varken hon eller Carl-Arne kontrollerade om Jan levde. Hon såg inga skador och inget blod på Jan och vet inte om Jan rörde på sig eller gav något ljud ifrån sig. Hon visste inte då att Jan blivit knivhuggen. Carl-Arne berättade senare att han utdelat ett knivhugg mot Jan. Han måste ha berättat det både när de fortfarande var kvar i Jans lägenhet och när de var på väg hem.

Carl-Arne har berättat att Jan tog ett stryptag på honom i köket, att han fick tag på kniven som låg på diskbänken och att han utdelade ett (1) knivhugg mot Jan. Carl-Arne har beskrivit att Jan vred om hans skjorta. Carl-Arne har beskrivit situationen som att det stod mellan honom och Jan, dvs. att en av dem inte skulle klara sig. Hon har alltid trott på Carl-Arnes berättelse om hur det gick till. Hon och Carl-Arne har alltid trott att det var fråga om ett (1) knivhugg. Hon såg inte kniven efter händelsen. Hon såg inte om den satt kvar i Jan. Carl-Arne hade inget blod på sig. Hon såg inte några skador på honom.

De lämnade sedan lägenheten. Klockan kan ha varit mellan 2 och 3 på natten. Jan låg kvar på golvet när de lämnade lägenheten. Hon såg inga blodspår i lägenheten. De städade inte innan de lämnade lägenheten. Hon vet inte om Carl-Arne tog med sig något från lägenheten. Hon sa till Carl-Arne att de skulle ringa efter ambulans

men det blev inte så. Hon minns inte om de talade om att ringa till polisen. De gick hem. Det tar ca tio minuter att gå från den lägenhet där Jan bodde till deras lägenhet.

Hon tror att hon blev av med sitt armbandsur i samband med att Jan tog tag i hennes tröja och drog och slet när hon och Carl-Arne kom ut från toaletten. Hon kan inte ha blivit av med armbandsuret i slutskedet av bråket mellan Carl-Arne och Jan eftersom hon inte var inblandad i det. Hon hade inte tappat sitt armbandsur förut och det satt bra på hennes handled. Hon blev rädd när polisen ringde henne i maj 1988 och frågade om armbandsuret. Hon tog ett armbandsur som hon hade hemma och läste upp numret på det armbandsuret för polisen. Polisen kom sedan hem till henne och hon sa då att hon hade tappat armbandsuret på badhuset i Sollentuna. Hon ljög för polisen för att hon inte ville att hennes familj skulle få reda på vad som hade hänt.

Hon ljög i polisförhör om att hon gick till Jan ensam, att det sedan kom dit en för henne obekant man och kvinna samt att det uppstod ett bråk mellan Jan och mannen (förhör den 11 juni 2013, s. 332 och 333 i förundersökningsprotokollet samt förhör den 19 juni 2013, s. 348 under rubriken "Händelsen" och s. 349 sjätte stycket i samma protokoll). Hon ljög för att skydda sin familj. Hon ville inte de skulle få reda på vad som hade hänt. Hennes uppgift att hon berättade sanningen den 11 juni 2013 var alltså en lögn (s. 342 i förundersökningsprotokollet).

Hon tror inte att hon höll i kniven vid något tillfälle. Hon kan ha hållit i den i samband med att drinkarna blandades eftersom det skars citroner då. Hon tror att det skars citroner med den kniven. Hon såg den ligga på diskbänken. Hon såg ingen annan kniv. Hon minns inte om de två översta kökslådorna var utdragna. Hon var inte orolig för att hennes DNA eller fingeravtryck skulle påträffas på kniven.

Hon vet inte hur Jans blod har hamnat i sovrummet och vardagsrummet. Hon vet inte varför luren till telefonen i hallen var avlagd. Hon vet inte hur den låg när hon och Carl-Arne lämnade Jans lägenhet. Varken hon eller Carl-Arne har hindrat Jan från att ringa.

Hon och Carl-Arne har talat om händelsen några gånger efteråt. Det har ibland funnits behov av att tala om det som hände. Det har varit tungt att bära. De har aldrig berättat om det för någon annan.

Hon och Carl-Arne har inte gjort upp någon särskild handlingsplan. Hon har sagt till Carl-Arne att hon skulle ”ta på sig det”. Hon tyckte att det var bäst så eftersom hon var sjukskriven och inte arbetade vilket Carl-Arne gjorde. Med att hon skulle ”ta på sig det” menar hon att hon skulle ta på sig att hon var i Jans lägenhet. Det blev en chock för henne när hon fick reda på att det fanns bevis på att Carl-Arne hade varit där. När hon var hos polisen den 11 juni 2013 och de ville ha DNA-prov från henne kände hon att hon inte kunde hålla tyst längre utan berättade att hon hade varit i lägenheten. Det kändes bra att säga det.

När Carl-Arne säger att hon har ”strulat” tror hon att han syftar på att hon ibland efter några glas vin själv åkte till Stockholms city för att träffa folk. Hon tror inte att Carl-Arnes uttalande har med Jan att göra.

Hon tror inte att hennes alkoholpåverkan har påverkat hennes minnesbilder.

Carl-Arne Sandström

Han bytte arbete i början av 1988. Det nya arbetet var inte som utlovats och han arbetade där bara fram till mars 1988. Han fick ett nytt arbete men han minns inte om det var ett glapp i tiden mellan de olika arbetena. Anledningen till att han var sjukskriven veckan före den aktuella händelsen var ryggont. Skälet till att han var

sjukskriven veckan efter händelsen var just händelsen. Han gick i ålderspension i januari 2011.

Han och Agneta Sandström hade en bra relation. Agneta har haft psykiska problem med fobier, panikångest och depressioner. Han tror att Agneta var sjukskriven för psykiska problem i mars 1988. Agneta blev pigg av alkohol och stannade ofta kvar uppe efter att han gått och lagt sig. Han kände till "Heta linjen" och att Agneta ringde dit men han tyckte inte om att hon gjorde det. Det hände att Agneta tog en taxi till Stockholms city och gick på Café Opera.

Det var en lördagkväll. Han låg inte och sov utan var fortfarande uppe. Agneta berättade att hon hade talat med någon på "Heta linjen" som ville att de skulle komma dit på en drink. Agneta presenterade det för honom som att de båda var inbjudna till Jan. Han talade inte själv med Jan och vet inte hur Agneta hade presenterat dem för Jan. Han tvekade först men sedan gick de dit. Han hade före händelsen inte gått hem till en okänd person på detta sätt och han har inte gjort det efter händelsen heller.

Porten till fastigheten var uppställd. De gick fram till lägenhetsdörren och knackade på. Han tror att även lägenhetsdörren var uppställd. De hälsade på varandra och hängde av sig sina ytterkläder. Det var första gången han träffade Jan. Han misstänkte inte att Agneta och Jan hade träffats förut. Jan var något kortare än han och såg vältränad ut.

De gick in i vardagsrummet. Han och Jan gick ut i köket och gjorde i ordning drinkar. Han vet inte om Agneta följde efter dem till köket. Jan hade tagit fram tre glas och en dunk med hembränd sprit. Dunken var 3–5 liter stor. Jan bad honom dela på en citron, vilket han gjorde. Han måste ha använt den aktuella kniven, som låg på diskbänken. Jan pressade citronsaften i glaset. Han tror att han och Agneta drack två drinkar var. Han satt i fåtöljen närmast hallen medan Jan och Agneta satt i

soffan. Agneta satt närmast honom. De lyssnade på musik och rökte. Jan tog tag i Agnetas hand och försökte resa sig. Kanske ville Jan dansa med Agneta. Agneta ville dock inte utan Jan satte sig ner igen. Han fick uppfattningen att Jan var intresserad av Agneta. Han sa till Jan att han och Agneta var ett par. Stämningen sjönk och det kändes inte bra längre att vara kvar. Han kände att det inte var så enkelt som att bara gå därifrån eftersom Jan bevakade Agneta. Han och Agneta gick tillsammans till toaletten. De bestämde sig för att försöka ta sig därifrån. Jan stod utanför toaletten och skrek på dem medan de var där inne. Jan undrade vad de gjorde på toaletten. Jan lät aggressiv.

Agneta gick före honom ut från toaletten. När de kom ut från toaletten sa de till Jan: ”Vi är gifta. Vi måste få gå hem.” Jan svarade: ”Nej, ni är bara polare.” Agneta gick och satte sig i vardagsrummet. Han stod kvar i hallen och han tror att han direkt gick till köket genom hallen fram till dörröppningen till vardagsrummet för att få ögonkontakt med Agneta. Han gjorde tecken till Agneta att de skulle gå men han vet inte om Agneta eller Jan såg det. Han vände sig om och tog ett steg tillbaka mot hallen. Jan kom då mot honom och tog tag i hans skjortkrage. Han tror att Jan svor. Han höll emot och försökte bända sig loss men Jan var stark i nyporna. Jan verkade inte ha hade något problem med ryggen den kvällen. Han fick svårt att andas och blev rädd. Han såg kniven på diskbänken, tänkte att han måste skydda sig och tog därför kniven med höger hand. Han tror inte att Jan såg att han tog kniven. De rörde sig ut mot hallen. Jan backade och han följde efter. Det var Jan som styrde backningen. De slogs inte utan ryckte och slet i varandra och knuffades. Ibland var de nära varandra, ibland längre ifrån varandra. Han fick ingen luft och drabbades av panik. Han upplevde det som att han inte skulle klara sig. Han kunde varken tala eller skrika, i vart fall inte mot slutet av händelseförloppet. Han blev vild och använde kniven mot Jan som en sista utväg. Han upplevde situationen då som att han hade hamnat i en livsfarlig situation om han inte hade använt kniven. Han kände att det gällde antingen hans eller Jans liv.

Plötsligt kände han att Jan släppte taget om hans hals, tog ett steg bakåt och ramlade ner på golvet på sin högra sida. Jan ramlade ner på ungefär den plats där han påträffades död enligt fotografiet. Agneta kom ut i hallen. Hon måste ha sett när Jan föll. Han vet inte om det fanns en spegel i hallen. Agneta var uppskrädd men han vet inte om hon sa något. Jan rörde sig inte. Han trodde att Jan var död. Han fick panik och ville fly från platsen och sa till Agneta att de måste bege sig från lägenheten så fort som möjligt. Agneta frågade honom om han trodde att Jan var död. Han svarade ja. De rörde inte Jan och kontrollerade inte om han levde. De var desperata. Han gick sedan in i vardagsrummet, tog cigarettfimpar från ett askfat som stod i vardagsrummet och la fimparna i ett glas. Han hämtade en plastpåse i köket och stoppade ned glaset med fimparna samt citronskivorna i plastpåsen och tog med sig allt från lägenheten. Han kan ha tagit med två glas. Skälet till att han gjorde så som han beskrivit var att avlägsna spår.

Han och Agneta gick hem igen. De gick till höger när de kom ut från porten. Agneta frågade honom om de skulle ringa efter en ambulans men de fortsatte hem. De hade inga mobiltelefoner på den tiden. De bestämde sig för att inte berätta om händelsen för någon annan. De var hos Jan i ca en timme. Han hade ont i halsen efteråt.

Det är riktigt att han vid rekonstruktionen visade en svepande rörelse med kniven mot Jans rygg. Han visste inte då vilka skador Jan hade. Han är i dag inte säker på hur han höll kniven, men han minns att han använde den en (1) gång mot Jan. Avståndet mellan honom och Jan kan då ha varit ca 30 centimeter. Det kan inte ha varit ett jättehårt hugg eftersom han inte hade så stort spelutrymme. Det måste ha varit han som högg Jan i armen men han minns bara ett (1) hugg. Han minns inte att Jan försökte få bort kniven. Han såg inga skador på Jan. Det fanns inget blod när de lämnade platsen. Han tror inte att han fick något blod på sina kläder. Han hade tagit av sig sina skor när de kom hem till Jan och han tror inte att han hade blod på sina strumpor när han kom hem. Han tror att han släppte kniven efter hugget. Kniven satt då förmodligen kvar i Jans kropp. Han såg inte kniven efteråt och hade ingen

tanke på att ta med den. Han tror att han skulle ha sett kniven om den legat på den plats där polisen senare påträffade den.

Agneta högg inte Jan med kniven. Hon var inte våldsam mot Jan. Hon var inte inblandad i bråket mellan honom och Jan. När han i polisförhör den 10 juli 2013 (s. 548 sjätte stycket i förundersökningsprotokollet) sa att Agneta ville ”ta på sig det” för att hon hade ”strulat så mycket” menade han med ”strulat” inte specifikt Jan Kjellgren utan i allmänhet.

Han och Agneta har inte talat om händelsen efteråt. Agneta har satt stopp för det. När polisen tog kontakt med Agneta i maj 1988 ringde han till polisen och frågade vad det gällde.

Han har berättat sanningen från och med det tredje polisförhöret när han fick veta att hans fingeravtryck fanns i lägenheten. Det var skönt att lägga alla korten på bordet. Det har varit tuffa förhör emellanåt. Det kan stämma att han berättade om kniven först sedan han hade konfronterats med Agnetas uppgift om att det hade varit ett bråk mellan honom och Jan. Anledningen till att han svarade som han gjorde i de första förhören var att Agneta hade sagt att hon skulle ”ta på sig det”.

Hans fingeravtryck på dörrposten mellan hallen och köket kan ha uppkommit i samband med tumultet mellan honom och Jan.

Han la märke till att det fanns en telefon i vardagsrummet, men han minns inte att det fanns en telefon i hallen.

Han var aldrig i sovrummet. Vid förhöret den 25 juni 2013 sa han säng fast han menade soffa (s. 528 i förundersökningsprotokollet). Det var alltså en felsägning. När han läste igenom förhöret reagerade han på att det stod säng och påtalade detta för polisen (s. 533 i förundersökningsprotokollet). Den situation som han försökte

beskriva för polisen när han gjorde sig skyldig till felsägningen var händelsen i soffan när Jan tog Agnetas hand för att eventuellt dansa med henne.

Han gick bakom Agneta när de gick ut från toaletten. Han såg inte om det hände något mellan henne och Jan utanför toaletten. Han minns att Agneta var lite röd om näsan vid något tillfälle men han vet inte i vilket skede och varför hon blödde näsblod. Det rann inte blod. Han känner inte till något om armbandsuret. Han tror att det är Agnetas.

Han och Agneta var alkoholpåverkade men inte så att de raglade. De hade kanske druckit två flaskor vin tillsammans. Han tror inte hans alkoholpåverkan har påverkat hans minnesbilder. Jan var också alkoholpåverkad.

Han har varken förr eller senare hamnat i en sådan här situation. Han hamnar inte i bråk när han är alkoholpåverkad.

Det är han som gjort sökningen på bing.com. Han gjorde en allmän sökning om vad som händer med pensionen om man blir frihetsberövad eller får ett fängelsestraff. Han tänkte mer på Agneta än sig själv när han gjorde sökningen, eftersom Agneta var frihetsberövad då. När han blev kallad till polisförhör som vittne och fick lämna DNA och fingeravtryck kände han att det som hände 1988 skulle komma fram.

Robert Grundin

Han har arbetat som rättsläkare vid den rättsmedicinska avdelningen i Solna och som rättsmedicinskt sakkunnig åt Rikskriminalpolisen i närmare 40 år. Han är docent i rättsmedicin och specialist i rättsmedicin och klinisk patologi. Han är numera pensionär.

Han obducerade Jan Kjellgren och besökte brottsplatsen. Han minns dock inte i vilket skede han besökte brottsplatsen. Han tror inte att Jan Kjellgrens kropp var kvar. Han biträdde också polisutredningen och svarade på frågor under utredningens gång.

Obduktionen utfördes tre dagar efter att kroppen påträffats. Han har upptäckt några utskrivningsfel vid genomläsning av obduktionsprotokollet (s. 247–259 i förundersökningsprotokollet). I punkt 35 ska det på tredje raden från slutet stå ”brösthålan” i stället för ”bröstvårtan” och på sista raden läggas till ”vinkel” efter ”spetsig”. Vidare ska det i punkt 38 på första raden stå ”vänstra knäskålens” i stället för ”högra knäskålens”. Slutligen ska det för tydlighetens skull i utlåtandet (s. 258 i förundersökningsprotokollet) i andra att-satsen på andra raden läggas till ”(29)” efter ”överarmen”.

Jan Kjellgren hade färska skador, dvs. uppkomna inom det senaste dygnet, orsakade av trubbigt våld, dels på den högra underarmen (punkt 30), dels på den högra handen (punkt 32) och dels över korsryggen (punkt 49). Det är dock inte möjligt att dra några närmare slutsatser om hur de uppkommit. De kan ha uppkommit i samband med att Jan Kjellgren har segnat ner på golvet eller tumlat mot en vägg.

Jan Kjellgren hade tre färska skador av skarpt våld. Det var dels ett skärsår på den vänstra underarmen (punkt 25), dels ett sticksår på den vänstra överarmen (punkt 23) och dels ett sticksår i den högre delen av bröstet (punkt 35).

Skadan i den vänstra överarmen (punkt 23) hade gått igenom mjukdelarna. Skadan på den vänstra underarmen (punkt 25) var relativt ytlig.

Skadan i bröstet var en djup sticksskada mellan två revben. Det fanns något insnitt i ett revbensbrosk men skadan gick huvudsakligen i muskulaturen mellan revbenen. Sticket hade gått in i högra lungsäcken men inte träffat den högra lungan. Den

högra lungan var alltså oskadad, vilket är ovanligt. Sticket hade sedan fortsatt snett nedåt bakåt i en 45-gradig vinkel genom diafragman (mellangärdet) och skadat levern, vilket orsakade en inre blödning. Beräkningen av vinkeln på 45 grader utgår från att kroppen varit i ett upprätt läge vid skadetillfället.

Den inre blödningen kom alltså från levern. Det fanns ca 350 ml blod i bukhålan och ca 900 ml blod i den högra lungsäcken. Det var alltså fråga om en avsevärd inre blödning. Ett sticksår i levern orsakar en venblödning och inte en sprutande artärblödning. En artärblödning är våldsam medan en venblödning är mer flödande. Det är alltså inget stort tryck på blodet när det kommer ut. Blodet har delvis trängt upp genom öppningen i diafragman in i den högra lungsäcken. Diafragman är som en kupol som utgör taket på bukhålan och ligger ovanpå levern dikt an mot den övre leverytan. Diafragman kan alltså täppa till öppningen i levern, där blodet strömmar ut. Eftersom trycket i blödningen inte är så högt, kommer den inte förbi diafragman utan diafragman fungerar som ett tryckförband. Levern är lite rörlig mot mellangärdets undre yta om kroppen ändrar ställning. Det är alltså bara när öppningen i mellangärdet är nära skadan i levern som blödningen kommer in i lungsäcken. Det är därför svårt att bedöma hastigheten på blödningen. Den kan stanna av och komma igång igen när kroppen rör sig. Det är helt uppenbart att det inte är fråga om ett momentant förlopp, dvs. någon eller några minuter. En blödning av detta slag tar tid. Det kan alltså ha varit fråga om ett utdraget förlopp. Förloppet har inte påverkats av att kniven eventuellt suttit kvar i bröstet. Lungan faller ihop när tryckförhållandena i lungsäcken ändras, vilket påverkar syressättningen och blodcirkulationen.

Man måste skilja mellan att en skada inkapaciterar offret och att den dödar offret. Inkapaciteringen kan ske ganska momentant. Det är nästan omöjligt att bedöma hur lång tid en skada inkapaciterar offret, eftersom det beror på hur känslig individen är för den chockpåverkan på kroppen som skadan innebär. Det kan bli så att offret

förblir liggande efter att ha fallit till marken. Det kan också bli så att offret repar sig och kan röra sig igen.

Medvetslöshet är inte detsamma som inkapacitering. Medvetslösheten är inte momentan utan följer blödningens förlopp. Den omständigheten att lungan faller ihop leder till slut till medvetslöshet. Man kan bli inkapaciterad av hugget, dvs. tappa handlingsförmågan på grund av den chock för kroppen som hugget innebär, men man blir inte medvetlös.

Det är vanligt att en människa i dödsögonblicket, på grund av att muskulturen i luftvägarna förslappas, ger ifrån sig något som kallas för dödsrosslingar. Det är ett vanligt förekommande fenomen och beskrivs ibland som en snarkning. Dödsrosslingarna sker i omedelbar anslutning till döden.

Det fanns såvitt han minns utbredda blodspår i lägenheten. Jan Kjellgren måste alltså blödande ha rört sig i lägenheten. Man måste alltså räkna med möjligheten att det varit fråga om ett utdraget förlopp innan den inre förblödningen och den hopfallna lungan slutligen lett till döden. Han gör alltså redan mot bakgrund av obduktionsfynden bedömningen att det kan ha rört sig om ett utdraget förlopp. Han vill dock inte göra några tidsuppskattningar mot bakgrund av obduktionsfynden. Han delar dock inte Brita Zilgs bedömning på s. 263 i förundersökningsprotokollet att man avlider inom högst en timme.

När det gäller frågan om varför Jan Kjellgren inte har larmat har han tidigare stött på fall där människor som har fått skador inte larmat. En förklaring till det har varit att offret har haft en relation till gärningsmannen och därför inte velat larma. En annan förklaring till det har varit att offret inte har förstått skadans allvar. Det är ganska vanligt vid knivvåld med inre skador att offret inte i tid inser skadans allvar. Offret blöder kanske inte så mycket utåt och offret har ofta inte heller från början uppfattat att han eller hon har blivit stucken utan har uppfattat sticket som ett slag.

Även om man drabbas av en så allvarlig skada i bröstet som den aktuella känner man förmodligen inte inledningsvis att man är skadad. Så småningom påverkas man av att lungan faller ihop genom att man får andnöd och av blodförlusten genom att man blir svag och yr.

Under utredningens gång fick han av polisen, mot bakgrund av vittnesuppgifter, frågan om det kunde varit möjligt med ett tidsförlopp på upp till tio timmar. Det är hans uppfattning att det är möjligt. Mot bakgrund av ett möjligt tidsförlopp på tio timmar gjorde han på förfrågan från polisen en beräkning av alkoholhalten hos Jan Kjellgren vid skadetillfället. Beräkningen gjordes enligt en formel utifrån förbränningshastigheten. Han redovisade sitt resultat i en promemoria (s. 284 i förundersökningsprotokollet). Han vill framhålla att promemorian hade karaktären av spaningsunderlag. Det är en teoretisk beräkning där hänsyn inte tagits till individuella variationer när det gäller förbränningshastigheten eller till möjligheten att Jan Kjellgren druckit efter skadetillfället. Han har sett fall där människor som har blivit skadade dricker alkohol, särskilt alkoholmissbrukare som tar till den enda bot som de känner till. Förbränningen avstannar vid dödstillfället. Om ”dödskampen” var kortare än tio timmar, var promillehalten lägre än 2,4 promille vid skadetillfället. Förbränningen har inte påverkats av att levern varit skadad.

Förklaringen till skillnaderna i uppmätta alkoholhalter hos Jan Kjellgren i hjärtblod, lårblod och urin (s. 246 i förundersökningsprotokollet) är att tekniken inte var så förfinad på den tiden och att det var vanligt med en liten differens mellan alkoholhalten i hjärtblodet och lårblodet. Numera mäter man bara lårblod. Den omständigheten att alkoholhalten är högre i urinen än i lårblodet tyder på att alkoholhalten i blodet håller på att sjunka. Man vet dock inte om det har varit urinavgång i detta fall.

Skadan i punkt 35 har orsakat Jan Kjellgrens död. När det gäller frågan om kraften i sticket är det så att stickskadan fanns i mjukdelarna. Det fanns visserligen en inskränning i sjätte revbenets revbensbrosk men det är inte en riktigt fast struktur som ben. Det behövs förvånansvärt lite kraft för att åstadkomma djupa skador i mjukdelar. Det beror naturligtvis också på knivens eller det knivliknande föremålets karaktär. Det är svårt att göra en bedömning av kraften i sticket eller hugget.

Det går inte att säga vilken skada som orsakats först. Skadan i vänster underarm (punkt 25) kan möjligen sättas i samband med skadan i bröstet (punkt 35) på det sättet att kniven eller det knivliknande föremålet har passerat armen på väg mot bröstet på grund av att Jan Kjellgren lyft upp vänster arm i ett avvärjningsförsök. Skadan i punkt 25 är dock inte någon klassisk motvärnsskada, eftersom sådana normalt sitter på händerna. Skadan i punkt 23 har inte karaktären av en motvärnsskada. Den skadan har, som han ser det, inte något med de andra två skadorna att göra. Det rör sig alltså om minst två fall av skarpt våld. Det finns inget som motsäger att de tre skadorna från skarpt våld har uppkommit i samma ”kamp”.

Den beräkning av Jan Kjellgrens alkoholhalt som han gjorde på uppdrag av polisen hade också att göra med att avsaknaden av klassiska motvärnsskador skulle kunna förklaras av att Jan Kjellgren var alkoholpåverkad och inte hade hunnit försvara sig.

En människa har ca 4,5–5 liter blod i kroppen. Av detta hade i Jan Kjellgrens fall 1,25 liter hamnat i bukhålan och den högra lungsäcken. Han vet inte hur mycket blod som fanns i lägenheten. Skadorna i punkt 23 och punkt 25 blöder mest utåt. Skadan i punkt 23 har blött mest. Skadan i punkt 35 blöder framför allt inåt. Dessa blödningar har inte på något dramatiskt sätt påverkats av att Jan Kjellgren var alkoholpåverkad.

Den mikroskopiska undersökningen av bl.a. levern (s. 257 i förundersökningsprotokollet) visade normala fynd. Det fanns inte några tecken på

fettlever. Den vanligaste orsaken till fettlever är missbruk av alkohol. Det är dock inte så att alla alkoholmissbrukare får fettlever.

Brita Zilg

Hon är ST-läkare på den rättsmedicinska avdelningen i Solna. Hon är alltså under utbildning. Hon har genomgått 2,5 år av en 5-årig specialistutbildning. Hon har stämt av sin bedömning med en överläkare och diskuterat saken med mer erfarna kollegor.

Ärendet kom in till den rättsmedicinska avdelningen som ett vanligt dagjournsärende. Polisen hade frågor kring dödstillfallet och överlevnadstiden. De ville ha en andra bedömning utifrån dagens kunskapsnivå och metoder.

I det material som hon tog del av fanns det inga uppgifter om Jan Kjellgrens kroppstemperatur. Man hade uppenbarligen inte mätt den. En polis på plats hade bedömt att Jan Kjellgrens kropp var kall. Det är dock en subjektiv upplevelse att en kropp är kall och man kan därför inte fästa någon större vikt vid den uppgiften. Allt som avviker från den normala kroppstemperaturen på 37 grader upplevs som kallt.

Det fanns bara likstelheten att utgå från. Likstelhet är dock ett vagt begrepp. Den är liksom alla biologiska processer individuell och beroende av många olika faktorer som omgivningstemperatur, kroppsstorlek, muskelmassa etc. Utifrån uppgiften om likstelheten bedömde hon att Jan Kjellgren avlidit inom 48 timmar från anträffandet. Hon och hennes kollegor uttalar sig aldrig exakt om dödstillfallet, trots att de idag har bättre metoder än man hade 1988. Om de uttalar sig om dödstillfallet, anger de alltid ett intervall på fem eller sex timmar.

Hon och hennes kollegor bedömde att det måste ha gått avsevärt kortare tid mellan skadetillfallet och dödstillfallet än tio timmar, som Robert Grundin antagit. Hon har

skrivit högst en timme men det skulle kunna vara 1,5–2 timmar. Utgångspunkten för denna bedömning är följande. Enligt obduktionsprotokollet gick stickskadan i bröstet mellan sjätte och sjunde revbenet och hade skurit igenom revbensbrosket på sjätte revbenet, alltså på undersidan. Där går en artär och en ven som försörjer bröstkorgsväggen med blod. Om de skärs av, blöder det kraftigt in mot lungsäcken. Det framgår inte av obduktionsprotokollet om den artären och venen var av men den måste ha varit det om skadan gick där den enligt beskrivningen i obduktionsprotokollet gick. Även om den artären och venen inte skadats, finns det andra kärl i bröstkorgsväggen som kan ha skadats och bidragit till blödningen. Bedömningen grundar sig alltså på att något kärl i bröstkorgsväggen skadats. Om allt blod kommit från levern, bör förloppet ha varit längre men hon kan inte säga hur långt. Det beror på hur blodet pressats upp från levern. Det kan dock ha rört sig om betydligt längre tid än en timme.

När det gäller skadan i vänster överarm kan den ha varit dödlig om den stora armartären gått av. Då hade det sprutat ut upp till en liter blod på en halvtimme. Mot bakgrund av blodbilden i lägenheten gör hon bedömningen att den stora armartären inte gått av.

Skadan på vänster underarm kan ha varit en s.k. passiv avvärjningsskada, dvs. att Jan Kjellgren hållit upp armen. Man skiljer mellan aktiva och passiva avvärjningsskador. Aktiva avvärjningsskador är sådana man får när man t.ex. försöker ta bort en kniv. Sådana skador sitter oftast på fingrarnas böjsidor. Man har ofta fler än en (1) avvärjningsskada.

Ulf Öhman

Han är kriminaltekniker sedan 1994. I samband med att han gick sin kriminaltekniska utbildning 1996–1998 gick han en särskild kurs i att analysera blodstänk. Han gick om kursen 2007. Det finns tretton personer i Sverige med

samma specialitet som han. De träffas en gång om året. Han gör mellan fem och sex blodbildsanalyser per år.

I detta fall har han tittat på fotografier från brottsplatsen i förstoringsglas. Kvaliteten på fotografierna var skiftande. Man ska fotografera vinkelrätt mot objektet. Man ska dessutom använda måttband. I detta fall var en del av fotografierna tagna snett mot objektet och det saknades måttangivelser. Detta medför att säkerheten i utlåntagandet blir lägre än annars. Han har tittat på fler fotografier än de som han tagit med i utlåntagandet.

Han läste brottsplatsundersökningen och fick en muntlig uppgift från en utredare om att offret var knivhugget i bröstet.

Han har inte kunnat dra någon slutsats om var i lägenheten som våldet har börjat eller var i lägenheten som våldet ägt rum.

När det gäller fotografiet längst ner till vänster på s. 225 i förundersökningsprotokollet var detta taget med en Hasselbladskamera och av hög kvalitet. Han kunde därför se konturer som liknade knivens (gul ring). Det knivliknande föremålet hade legat där så pass länge att blodet hade koagulerat vilket tar fyra till fem minuter inomhus.

När det sedan gäller fotografiet längst ner till höger på samma sida, som också var taget med en Hasselbladskamera, fanns det avstruket blod i en halvcirkelformad rörelse som var gjord av textil, vilket tyder på att någon har ramlat mot kylskåpet. På golvet nedanför fanns blodspår som var formade som fingrar.

Om mattan var blodmättad och man lägger till det övriga blodet så är det fråga om mycket blod i lägenheten. Om mattan var blodmättad, bör den blödande personen ha legat på mattan men han kan inte säga hur länge.

När det gäller sovrummet (s. 228 i förundersökningsprotokollet) ser veckbildningen på lakanet ut som att en blodig person har suttit på hörnan av sängen. Han kan dock inte uttala sig om hur länge personen suttit där. När det gäller bloddroppen nedanför sängen vid den blå pilen ser den passiv ut, dvs. den har kommit rakt uppifrån från ett blödande sår utan någon rörelse utan bara genom ren gravitationskraft. Detta gäller om bloddroppen är helt rund, vilket han tror att den är men inte är helt säker på eftersom den fotograferats snett. Blodet kan ha kommit från att offret har suttit på sängen. Det kan också ha kommit från någon som kommit i kontakt med offret. Personen i fråga måste ha varit helt stilla. Annars blir bloddroppen inte rund.

Om man har varit i handgemäng med offret är sannolikheten stor att man själv har blod på sina kläder. Man kan också ha fått blod på strumpor och skor om man går omkring i blodet. Han har dock inte sett några spår från strumpor och skor i lägenheten. De spår han har sett av blod utstruket av ett textilt material har kommit från en tröja, skjorta eller byxa, dvs. den blödande personen har suttit eller legat på golvet. Han kan inte bedöma om personen har rört sig av egen kraft eller blivit dragen eller släpad. Han kan inte heller bedöma riktningen på rörelsen.

När det gäller mattan i köket, s. 226 i förundersökningsprotokollet, kan det stämma att mattan varit blodindränkt eftersom det funnits spår av blod på golvet där mattan har legat enligt den högra bilden. Om mattan varit stel, kan den ha rest sig och kommit åt väggen om den blivit hoptryckt och därigenom orsakat blodspåren på väggen enligt den vänstra bilden.

Framför fåtöljen i vardagsrummet (s. 227 i förundersökningsprotokollet) fanns det avsatt blod och något som med rörelse kommit åt blodet. Här är rörelseriktning åt vänster. Det hade dessutom droppat blod och bloddropparna såg ut som den i sovrummet. Den omständigheten att det bara fanns blod vid fåtöljen innebär att

omgivningen varit skyddad från blod av en slump eller medvetet. Det kan vara så att offret eller gärningsmannen, som fått blod på sig, droppat blod på detta ställe.

När det gäller hallen var fotografierna dåliga och han kunde inte heller se något blod där. Han kunde ana att det fanns blod på telefonen men han skulle inte våga dra någon slutsats av det. Förklaringen till att det inte funnits så mycket blod där Jan Kjellgren påträffades kan vara av att han hamnat där i slutskedet antingen av egen kraft eller genom att någon lagt honom där. Han kan inte ha fallit död ner där han påträffades på grund av blodbilden i lägenheten.

När det gäller hans undersökning av de kläder som Jan Kjellgren hade haft på sig vid tillfället gick det till så att han fick en kartong med en påse som i sin tur innehöll tre påsar. I en påse låg tröjan, i en annan låg byxorna och i den tredje låg strumporna. Kläderna låg hopknycklade i påsarna. Han vet inte hur kläderna har hanterats. Om blodet varit intorkat, finns ingen risk för kontaminering. Om däremot kläder varit fuktiga, finns risk för att kläderna självkontaminerats.

Han vecklade upp kläderna och undersökte dem noggrant. Han fann fyra skador i kläderna, varav tre av ett eggvasst föremål. Han kunde se eggens riktning på två av dem (s. 233 i förundersökningsprotokollet). Höger sida av tröjan var kraftigt indränkt i blod, även på insidan. På vänster sida av tröjan fanns det lite blod på utsidan men inget på insidan. Den delen av tröjan kan ha självkontaminerats. Om tröjan har suttit som den ska vid skadetillfället, tyder det förhållandet att höger sida var kraftigt indränkt i blod på att blodet runnit nedåt och sedan åt sidan. Blodbilden tyder alltså på att Jan Kjellgren har stått upp när han blött kraftigt och sedan hamnat på höger sida.

När det gäller ena skadan på vänster arm (nedersta bilden på s. 233 i förundersökningsprotokollet), bör knivens blad ha varit smalare än fem centimeter eftersom skadan är fem centimeter och inte rak. Skadan är veckad. Detta tyder på att

plagget har varit veckat när kniven gått in i det och att kniven har dragits. På skadan på ärmslutet (översta bilden på s. 235 i förundersökningsprotokollet) fanns det däremot ingen veckbildning. Fibertrådarna var helt avskurna, men han vågar inte uttala sig om eggens riktning. Han kan inte utesluta att skadan på vänster ärmslut och skadan i bröstet kan ha kommit från samma hugg eller stick. Det fanns mycket blod på både insidan och utsidan av ärmen.

Byxorna hade blod på utsidan vilket visar att de har kommit i kontakt med blod utifrån, t.ex. att offret krupit på köksgolvet eftersom det finns avsatt blod av ett textilt material.

Han kunde inte se något blod på ovansidan på strumporna men han fick en indikation på blod när han undersökte dem. En förklaring till det kan vara att de självkontaminerats. Han fick en indikation på blod under båda strumporna. Han kunde också se blod på den ena strumpans undersida. Den strumpan hade så mycket blod på undersidan att den inte bara kan ha självkontaminerats utan måste ha kommit i kontakt med blod. Jan Kjellgren bör alltså ha trampat i blod.

Uttrycket ”ger stöd för” motsvarar grad +2 enligt SKL:s gradindelning.

DOMSKÄL

Frågorna i målet behandlas i följande ordning.

- Preskription av brott
- Agneta Sandströms och Carl-Arne Sandströms uppgifter
- Tidpunkten för gärningen och för Jan Kjellgrens död
- Anledningen till att Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström var hemma hos Jan Kjellgren
- Bakgrunden till den aktuella gärningen
- Agneta Sandströms handlande

- Carl-Arne Sandströms handlande
 - Utgångspunkter för bedömningen
 - Har Carl-Arne Sandström uppsåtligen knivhuggit Jan Kjellgren?
 - Har Carl-Arne Sandström befunnit sig i en nödvärnssituation?
 - Har Carl-Arne Sandström haft uppsåt att döda Jan Kjellgren?
 - Har våldet från Carl-Arne Sandström varit uppenbart oförsvarligt?
 - Har Carl-Arne Sandström svårligen kunnat besinna sig?
 - Ska Carl-Arne Sandströms gärning bedömas som mord eller dråp?
- Skadestånd
- Beslag
- Sekretess
- Rättegångskostnader

Preskription av brott

Den 1 juli 2010 infördes en bestämmelse i 35 kap. 2 § brottsbalken som innebar att bland annat mord och dråp undantogs från bestämmelserna om bortfallande av påföljd (preskription). Den nya bestämmelsen ska enligt övergångsbestämmelserna tillämpas även på brott som har begåtts före ikraftträdandet, om inte möjligheten att döma till påföljd har bortfallit dessförinnan enligt äldre bestämmelser.

Före den 1 juli 2010 hade mord en preskriptionstid på 25 år medan dråp hade en preskriptionstid på 15 år. Ett dråp begånget 1988 var alltså redan preskriberat vid tidpunkten för lagändringen. Ett mord begånget 1988 skulle enligt de äldre reglerna ha preskriberats 2013 och var följaktligen inte preskriberat när lagändringen trädde i kraft.

Det anförda innebär att samtliga brott som skulle kunna omfattas av åklagarens gärningspåstående i målet utom mord och medhjälp till mord är preskriberade.

Agneta Sandströms och Carl-Arne Sandströms uppgifter

Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström har erkänt att de i de inledande polisförhören under 2013 lämnat felaktiga uppgifter om vad som hände den 13 mars 1988. Enligt åklagarens uppfattning har de anpassat sina uppgifter till den bevisning som efterhand lagts fram för dem. Mot detta har Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström invänt att polisen lämnat en rad felaktiga uppgifter till dem under utredningens gång.

I målet har framkommit att Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström efter händelsen den 13 mars 1988 bestämde sig för att inte berätta om det inträffade för någon annan och att de också kom överens om att Agneta Sandström skulle ”ta på sig det” för att hon hade ”strulat”. Agneta Sandström har också, när hon hördes om armbandsuret av polisen i maj 1988, lämnat felaktiga uppgifter om armbandsuret till polisen.

Mot den angivna bakgrunden och med hänsyn till det mycket allvarliga brott som Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström var misstänkta för, framstår det inte som vare sig förvånansvärt eller anmärkningsvärt att de i de inledande polisförhören under 2013 lämnade felaktiga uppgifter till polisen.

Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström har, som tingsrätten uppfattat dem, gjort gällande att de nu lagt ”alla korten på bordet” och, mot bakgrund av den långa tid som gått sedan händelsen inträffade, efter bästa förmåga berättat vad som inträffade den 13 mars 1988.

Som kommer att framgå av det följande, skiljer sig dock deras berättelser åt på flera punkter. Deras uppgifter är också i vissa delar motsägelsefulla och svårförklarliga samt svåra att förena med den övriga utredningen. Generellt sett har Agneta Sandström lämnat ganska vaga och osammanhängande uppgifter, medan Carl-Arne

Sandström har lämnat en mer detaljerad och sammanhängande berättelse.
Tingsrätten återkommer till bedömningen av deras uppgifter i det följande.

Tidpunkten för gärningen och för Jan Kjellgrens död

Utredningen visar att Jan Kjellgren utsattes för minst två stick med en kniv eller ett knivliknande föremål. Den kniv som påträffades i lägenheten hade Jan Kjellgrens blod på sig (punkt 13 på s. 306 i förundersökningsprotokollet). Tingsrätten anser därför att det är utrett att sticken utdelats med denna kniv.

Utredningen visar att sticket i bröstet orsakade Jan Kjellgrens död. Den rättsmedicinska utredningen har dock inte kunnat fastställa ens en ungefärlig tidpunkt för Jan Kjellgrens död. Brita Zilg har mot bakgrund av en uppgift om kroppens likstelhet vid anträffandet och obduktionen, bedömt att Jan Kjellgren avlidit inom 48 timmar före anträffandet.

Brita Zilg har i sitt utlåtande bedömt att Jan Kjellgren avlidit inom en timme från skadetillfället. Robert Grundin har dock på ett mycket vederhäftig sätt redogjort för sin bedömning att det kan ha rört sig om ett utdraget förlopp från det att Jan Kjellgren skadades till att han avled. Hans bedömning har grundat sig på att blodet i den högra lungsäcken och i bukhålan kommit från skadan i levern. Robert Grundins bedömning av tidsförloppet motsägs inte av Brita Zilgs bedömning, eftersom det vid huvudförhandlingen har kommit fram att hennes bedömning i utlåtandet, att det har rört sig om ett förlopp på högst en timme, grundat sig på antagandet att en stor artär och ven mellan sjätte och sjunde revbenet skurits av och blött kraftigt mot lungsäcken. Hon har vid huvudförhandlingen räknat med ett betydligt längre förlopp om den inre blödningen bara orsakats av skadan i levern.

Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström har uppgett att de kom hem till Jan Kjellgren vid midnatt och att de var där i en till två timmar. De måste alltså ha lämnat lägenheten senast mellan klockan två och tre på natten den 13 mars 1988.

Josef Blomberg, som bodde i lägenheten ovanför Jan Kjellgrens lägenhet, har i polisförhör den 15 mars 1988 berättat att han vaknade vid 6-tiden på morgonen den 13 mars 1988 av ett mycket högt ljud nerifrån. Josef Blombergs sovrum låg ovanför Jan Kjellgrens vardagsrum. Enligt Josef Blomberg lät det som om någon kastade något eller vätte en möbel eller som om någon ramlade omkull efter ett slag. Strax därefter såg han från sitt fönster alldeles ovanför porten en man och en kvinna i 18–20 årsåldern komma ut från porten och gå åt höger. Josef Blomberg såg mannen och kvinnan bakifrån och lämnade en beskrivning av deras längd, kroppsbyggnad, hårfärg och klädsel. Enligt Josef Blomberg verkade det som om mannen och kvinnan hade bråttom, eftersom de gick ganska fort. Han uppfattade mannen och kvinnan som berusade, eftersom de vinglade till. Enligt Josef Blomberg var mannen och kvinnan tomhänta. Josef Blomberg berättade också att han och hans fru var ute på en promenad på söndagen och att de, när de kom in i porten vid halv två-tiden på eftermiddagen, hörde några stön från Jan Kjellgrens lägenhet. Enligt Josef Blomberg kunde stönen inte komma från någon annan än Jan Kjellgrens lägenhet. Josef Blomberg uppgav att han hade något nedsatt hörsel men att hans syn var bra.

Enligt tingsrättens mening har förhöret med Josef Blomberg skett på ett föredömligt sätt. Det går dock inte att bortse från att bevisvärdet är lägre än om det hade varit möjligt att ställa kompletterande frågor till Josef Blomberg.

Robert Grundin har uppgett att en döende person strax före dödsögonblicket kan avge s.k. dödsrosslingar. Det skulle alltså kunna vara så att det som Josef Blomberg hörde när han kom in i porten vid halv två-tiden på eftermiddagen var dödsrosslingar från Jan Kjellgren och att han alltså passerade Jan Kjellgrens lägenhet strax före dennes död. Det skulle också kunna vara så att det var Agneta

Sandström och Carl-Arne Sandström som gick ut från porten vid sex-tiden på morgonen. Det stämmer visserligen inte med deras egna tidsangivelser, men de kan antingen ha misstagit sig på tiden eller lämnat felaktiga uppgifter om den. Det finns dock en omständighet som talar mot att det var Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström som Josef Blomberg såg och det är den av honom uppgivna åldern på mannen och kvinnan. Josef Blomberg har först uppskattat mannens och kvinnans ålder till 18–20 år. Josef Blomberg såg dock mannen och kvinnan endast ett kort ögonblick bakifrån och han har senare i polisförhören sagt att det är svårt att bedöma ålder, men att han inte tror att mannen och kvinnan var så gamla som 30 år. Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström var vid tillfället 35 respektive 40 år. Enligt tingsrättens mening finns det mycket som talar för att det var Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström som kom ut från porten vid 6-tiden på morgonen. För att tingsrätten skulle ha kunnat göra en mer säker bedömning, hade det dock behövts uppgifter om Agneta Sandströms och Carl-Arne Sandströms längd, kroppsbyggnad, hår och klädsel vid det aktuella tillfället. Någon sådan utredning har dock inte presenterats från åklagarens sida.

Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström har uppgett att det inte fanns något blod i lägenheten när de lämnade den.

Av utredningen i målet framgår att blod har påträffats i hallen, köket, vardagsrummet och sovrummet. Det blod som analyserats av SKL har med olika hög grad av sannolikhet bedömts komma från Jan Kjellgren. I de fall där sannolikheten har bedömts vara lägre än den högsta graden av sannolikhet, dvs. lägre än grad +4, har SKL jämfört det påträffade blodet med Agneta Sandströms och Carl-Arne Sandströms blod. I dessa fall har resultatet blivit att det påträffade blodet, med den högsta graden av sannolikhet, dvs. grad -4, inte kommer från vare sig Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström (se s. 302–306 i förundersökningsprotokollet).

På grund av blodbilden i lägenheten har Ulf Öhman bedömt att Jan Kjellgren inte kan ha fallit död ner på den plats där denne senare påträffades död. När det gäller bloddropparna på golvet nedanför den ena fåtöljen i vardagsrummet och nedanför den vänstra sängen i sovrummet, har Ulf Öhman inte kunnat utesluta att det kan ha varit en gärningsman som fått Jan Kjellgrens blod på sig som har droppat blod där. Beträffande vardagsrummet visar dock utlåtandet från SKL att blod som, med olika hög grad av sannolikhet, bedömts komma från Jan Kjellgren men inte från vare sig Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström, påträffats även på andra ställen i vardagsrummet, bl.a. på en katalog i ett omkullvällt tidningsställ i nära anslutning till tavlan som hängde snett och tv:n som stod snett (se punkterna 4–6 på s. 303 i förundersökningsprotokollet). Beträffande sovrummet visar blodbildsanalysen och förhöret med Ulf Öhman att en blodig person suttit på sängen och det verkar inte vara någon tvekan om att det är Jan Kjellgrens blod på lakanet. Det anförda talar för att det är Jan Kjellgren som droppat blod på golvet när han suttit på sängkanten och att det också är han som avsatt blodet i vardagsrummet.

Undersökningen av Jan Kjellgrens kläder visar också att tröjan var kraftigt blodbemängd på höger sidas nedre del men inte på vänster sidas nedre del (s. 236, 238 och 240 i förundersökningsprotokollet). Det tyder enligt Ulf Öhman på att Jan Kjellgren har stått upp när han blött kraftigt och sedan hamnat på höger sida. Carl-Arne Sandström har uppgett att Jan Kjellgren föll ner på höger sida. Jan Kjellgren låg på vänster sida när han påträffades (s. 202 i förundersökningsprotokollet). Han kan alltså inte ha blött kraftigt när han låg på vänster sida. Klädundersökningen visar också att det fanns blod på undersidan av Jan Kjellgrens ena strumpa i sådan mängd att strumpan inte bara kan ha självkontaminerats utan måste ha kommit i kontakt med blod. Jan Kjellgren måste enligt Ulf Öhman ha trampat i blod.

Robert Grundin har redogjort för att skadan i bröstet har blött mest inåt och att det är ganska vanligt vid knivvåld med inre skador att offret inte förstår hur allvarligt skadad han eller hon är. Enligt Robert Grundin har skadan i bröstet inte orsakat en

momentan (ögonblicklig) medvetslöshet hos Jan Kjellgren. Den kan dock enligt Robert Grundin ha medfört en ögonblicklig inkapacitering av Jan Kjellgren, dvs. en förlust av handlingsförmågan på grund av den chockpåverkan på kroppen som en sådan skada innebär, men den behöver inte ha gjort det.

När det gäller förhållandet att Jan Kjellgren, såvitt framkommit, inte påkallade hjälp, kan det mot bakgrund av det som Robert Grundin uppgett inte uteslutas att anledningen till att Jan Kjellgren inte gjorde det, var att han inte i tid insåg hur allvarligt skadad han var. När det gäller den avlagda telefonluren i hallen finns det andra möjliga förklaringar till att den är avlagd än att Jan Kjellgren hindrats av Agneta Sandström eller Carl-Arne Sandström från att påkalla hjälp. Eftersom telefonen enligt brottsplatsundersökningen var blodig, kan en möjlig förklaring vara att Jan Kjellgren försökte att ringa efter hjälp men inte lyckades på grund av sitt fysiska tillstånd.

Sammanfattningsvis anser tingsrätten att det inte går att dra någon säker slutsats om vare sig tidpunkten för gärningen eller tidpunkten för Jan Kjellgrens död. Utredningen visar emellertid att Jan Kjellgren måste ha rört sig i lägenheten efter att han har blivit knivstucken och att det kan ha varit fråga om ett utdraget förlopp från skadetidpunkten till dödstitidpunkten. Agneta Sandströms och Carl-Arne Sandströms uppgift att det inte fanns något blod i lägenheten när de lämnade den, har alltså inte motbevisats. Det framstår inte heller som särskilt sannolikt att de skulle ha stannat kvar i lägenheten i flera timmar efter att det dödande sticket i bröstet utdelats.

Anledningen till att Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström var hemma hos Jan Kjellgren

Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström har uppgett att Agneta Sandström kom i kontakt med Jan Kjellgren på "Heta linjen", att de inte kände Jan Kjellgren sedan

tidigare, att de, eller i vart fall Agneta Sandström, blev hembjudna till denne på en drink och att de gick dit tillsammans.

Åklagaren har pekat på att Carl-Arne Sandström på fråga om han såg om Jan Kjellgren hade ont i ryggen svarade ”nej inte den kvällen” och hävdade att detta tyder på att Carl-Arne Sandström kände Jan Kjellgren eller hade träffat denne tidigare. Enligt tingsrättens mening kan man inte dra en så långtgående slutsats av Carl-Arne Sandströms uttalande.

I målet har framkommit att Agneta Sandström, när hon i polisförhöret den 18 september 2013 fick frågan om det inte var så att hon kom först och Carl-Arne Sandström kom efteråt till Jan Kjellgren, ville fundera på det innan hon svarade på frågan. Enligt tingsrättens mening borde det ha varit ganska enkelt för henne att direkt svara antingen ja eller nej på frågan och hennes förklaring till varför hon inte kunde göra det – att hon var trött i huvudet efter alla tunga förhör – framstår mot bakgrund av frågans enkla karaktär inte som särskilt trovärdig.

Till detta kommer att polisen påträffade endast ett glas i vardagsrummet, det med Agneta Sandströms fingeravtryck på. Polisen påträffade inte heller några citronskivor eller rester av citron i lägenheten. Carl-Arne Sandström har dock uppgett att han tog några cigarettfimpar från ett askfat och la dem i ett glas, hämtade en plastpåse och stoppade ner glaset samt citronskivorna i plastpåsen och tog med allt och eventuellt ytterligare ett glas från lägenheten. De åtgärder som han beskrivit framstår som ganska rationella. Syftet med dem har enligt honom varit att avlägsna spår. Det är mot den bakgrunden svårförklarligt att han inte tog med samtliga cigarettfimpar och samtliga glas, utan lämnade kvar det glas som Agneta Sandström hade använt och i vart fall en fimp från en cigarett som hon hade rökt. Hans berättelse i denna del får inte heller stöd av Agneta Sandströms uppgifter, eftersom de enligt henne inte städade i lägenheten innan de gick därifrån.

Ovan angivna omständigheter talar enligt tingsrättens mening mot Agneta Sandströms och Carl-Arne Sandströms uppgifter i denna del. Det finns dock omständigheter som talar i motsatt riktning.

Agneta Sandström har uppgett att hon tror att spriten som Jan Kjellgren bjöd på kom från en flaska. Carl-Arne Sandström har dock berättat att Jan Kjellgren bjöd på hembränd sprit och att spriten kom från en dunk. Hans uppgift om det kan inte ha kommit från att han sett hembränningsapparaten, eftersom den enligt utredningen stod på balkongen. Polisen påträffade också en plastdunk på fem liter i lägenheten (s. 181 i förundersökningsprotokollet).

Utredningen visar att hembränningsapparaten brukade placeras på balkongen vid besök och att den stod på balkongen när Solveig Lindberg kom hem på söndagen. Jan Kjellgren hade alltså väntat sig besök. Denna omständighet behöver visserligen inte ha haft med Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström att göra, men den talar inte heller mot deras uppgifter.

Sammanfattningsvis anser tingsrätten att Agneta Sandströms och Carl-Arne Sandströms uppgifter om att Agneta Sandström kom i kontakt med Jan Kjellgren på "Heta linjen", att de inte kände Jan Kjellgren sedan tidigare, att de, eller i vart fall Agneta Sandström, blev hembjudna till denne på en drink och att de gick dit tillsammans, inte är så osannolika att de kan lämnas utan avseende.

Bakgrunden till den aktuella gärningen

Både Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström har uppgett att Jan Kjellgren – trots att de kom dit tillsammans och hade sina vigselringar på sig – hade uppfattningen att de bara var kamrater. Det ligger nära till hands att tro att det var Agneta Sandström som hade bibringat Jan Kjellgren den uppfattningen, eftersom det var hon som hade talat med denne på Heta Linjen. Hon har dock inte kunnat ge

någon förklaring till varför Jan Kjellgren trodde att hon och Carl-Arne Sandström bara var kamrater. Hennes uppgifter om huruvida Jan Kjellgren bjöd hem både henne och Carl-Arne Sandström eller bara henne och huruvida Jan Kjellgren kände till att Carl-Arne Sandström skulle följa med eller inte har varit mycket vaga. Enligt tingsrättens bedömning är Agneta Sandström inte trovärdig i denna del.

Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström har uppgett att stämningen var trevlig fram till dess att det blev tal om att de var ett par och att de ville gå hem. Som tingsrätten har uppfattat deras uppgifter var Jan Kjellgren intresserad av Agneta Sandström och ville att hon skulle stanna kvar och trodde inte på att Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström var ett par. Jan Kjellgrens reaktion är inte orimlig, om han vid telefonsamtalet med Agneta Sandström hade bibringats uppfattningen att hon inte var gift eller tillsammans med en annan man och att han därför hade andra avsikter med sin inbjudan än att bara bjuda på en drink och samtala.

Carl-Arne Sandström har uppgett att Jan Kjellgren bevakade Agneta Sandström och att han upplevde situationen så att han och Agneta Sandström inte bara kunde gå därifrån. Han har vidare uppgett att han varken förr eller senare gått hem till en okänd person på detta sätt. Carl-Arne Sandströms upplevelse av situationen är inte orimlig, om Jan Kjellgren var påstridig och Carl-Arne Sandström ovan vid att handskas med denna typ av situationer.

Enligt Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström gick de därefter in på toaletten tillsammans och rådgjorde om hur de skulle kunna ta sig från lägenheten. Båda har uppgett att Jan Kjellgren samtidigt stod utanför toaletten och var aggressiv.

Därefter skiljer sig deras berättelser från varandra. Agneta Sandström har berättat att Jan Kjellgren, när hon och Carl-Arne Sandström kom ut från toaletten, tog tag i hennes tröja och gav henne en smäll över ansiktet så att hon började blöda näsblod.

Carl-Arne Sandström, som enligt egen uppgift gick bakom Agneta Sandström ut från toaletten, har inte sett detta. Han har dock uppgett att Agneta Sandström var röd om näsan vid något tillfälle men att det inte rann blod.

Vidare har Agneta Sandström berättat att bråket mellan Carl-Arne Sandström och Jan Kjellgren började i hallen efter att hon och Carl-Arne Sandström hade kommit ut från toaletten och att hon gick tillbaka till vardagsrummet och satte sig. Carl-Arne Sandström har bekräftat Agneta Sandströms uppgift att hon gick tillbaka till vardagsrummet och satte sig, men uppgett att bråket mellan honom och Jan Kjellgren började i köket efter att han hade ställt sig i dörröppningen mellan köket och vardagsrummet och gett tecken till Agneta Sandström att de skulle gå.

En förklaring till dessa skillnader kan vara att dessa händelser ägt rum i tätt följd och att det har gått lång tid sedan händelserna inträffade. Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström har också varit påverkade av alkohol vid tillfället.

Sammanfattningsvis anser tingsrätten att Agneta Sandströms och Carl-Arne Sandströms uppgifter om bakgrunden till den aktuella gärningen inte är så osannolika att de kan lämnas utan avseende. Tingsrätten utgår därför vid den fortsatta bedömningen från att Carl-Arne Sandström och Jan Kjellgren började bråka och att upprinnelsen till bråket var att Jan Kjellgren inte trodde på att Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström var ett par och blev arg för att Agneta Sandström inte skulle stanna kvar i lägenheten.

Agneta Sandströms handlande

När det gäller det efterföljande händelseförloppet har både Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström uppgett att Agneta Sandström inte var inblandad i bråket mellan Carl-Arne Sandström och Jan Kjellgren, vare sig fysiskt eller verbalt.

En omständighet som åklagaren har pekat på när det gäller Agneta Sandströms medverkan är att hennes damarmbandsur påträffades under Jan Kjellgrens arm. Agneta Sandström har sakframställningsvis hävdad att det inte är utrett att det var hennes armbandsur som påträffades under Jan Kjellgrens arm.

Tingsrätten vill till en början slå fast att det, mot bakgrund av brottsplatsundersökningen och Solveig Lindbergs uppgift att hon inte rörde något innan polisen kom, är utrett att damarmbandsuret låg under Jan Kjellgrens arm och inte i dennes hand.

Utredningen om damarmbandsur av samma slag som Agneta Sandström innehaft och som låg under Jan Kjellgrens arm, visar att endast nio dambandsur inte har kunnat identifieras, däribland Agneta Sandströms. Även om något DNA som kan jämföras med någon person inte kunnat påträffas på damarmbandsuret, får det mot den angivna bakgrunden anses utrett att det är Agneta Sandströms damarmbandsur som påträffats under Jan Kjellgrens arm. Varken Agneta Sandström eller Carl-Arne Sandström har, som tingsrätten uppfattat dem, under förhören med dem under huvudförhandlingen ifrågasatt att det skulle röra sig om Agneta Sandströms damarmbandsur.

Enligt åklagaren måste Agneta Sandström ha blivit av med sitt armbandsur i samband med ett fysiskt handgemäng i slutskedet av händelseförloppet. Agneta Sandström har förnekat all inblandning i händelseförloppet och uppgett att hon måste ha blivit av med sitt armbandsur när Jan Kjellgren, i samband med att hon kom ut från toaletten, tog tag i hennes tröja och hon slet till sig armen. Denna händelse har enligt Agneta Sandström utspelat sig i hallen, där armbandsuret senare påträffades. Hennes uppgifter om denna händelse får, som nämnts ovan, inte stöd av Carl-Arne Sandströms uppgifter på annat sätt än att han uppgett att Agneta Sandström var röd om näsan vid något tillfälle men att det inte rann blod. Som

tingsrätten har framhållit ovan kan det finnas rimliga förklaringar till skillnaderna mellan deras uppgifter.

Enligt tingsrättens bedömning är Agneta Sandströms förklaring till hur hon blev av med sitt armbandsur inte så osannolik att den kan lämnas utan avseende. Det framstår visserligen som mer än en slump att armbandsuret hamnade just under Jan Kjellgrens arm och på den plats där Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström uppgett att Jan Kjellgren föll omkull och där han sedermera påträffades död. Utredningen har dock visat att Jan Kjellgren inte kan ha fallit död ner på den plats där han senare påträffades död, utan att han måste ha rört sig i lägenheten efter att han blivit knivstucken och att det kan ha varit fråga om ett utdraget förlopp från skadetidpunkten till dödstitidpunkten. Det kan alltså inte uteslutas att armbandsuret hamnat under Jan Kjellgrens arm av en slump eller av något annat skäl än att Agneta Sandström varit inblandad i ett handgemäng med denne i händelseförloppets slutskede.

En annan omständighet som åklagaren har pekat på är att Agneta Sandström, innan det hade konstaterats att hennes fingeravtryck eller DNA saknades på kniven, spontant uppgav för polisen att hon kunde ha använt kniven för att skära lime eller citron med. Agneta Sandström har vid huvudförhandlingen förnekat att hon var orolig för att hennes fingeravtryck eller DNA skulle finnas på kniven. Hennes uppgift att hon hjälpte till med drinkarna får dock inget stöd av Carl-Arne Sandströms uppgifter. Han har uppgett att det bara var han och Jan Kjellgren som gjorde i ordning drinkarna. Även om Agneta Sandströms agerande kan uppfattas som att hon försökte förekomma polisen för den händelse hennes fingeravtryck eller DNA skulle återfinnas på kniven, medför detta inte att det är utrett att hon hållit i kniven i samband med att sticken mot Jan Kjellgren utdelades. Det kan också vara så att hon kom ihåg att kniven hade använts när drinkarna gjordes i ordning men inte om hon själv hade varit delaktig i det, och att hon därför bedömde att det var bättre att i förväg berätta att hon kunde ha hållit i kniven än att förneka detta och sedan bli

misstänkliggjord för det fall hennes fingeravtryck eller DNA hade påvisats på kniven.

Både Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström har uppgett att bråket mellan Carl-Arne Sandström och Jan Kjellgren ägde rum endast i hallen och köket och att Agneta Sandström hela tiden befann sig i vardagsrummet och kom ut i hallen först sedan Jan Kjellgren fallit till golvet. Det kan visserligen förefalla märkligt att hon, trots att hon hörde att det pågick ett handgemäng mellan Carl-Arne Sandström och Jan Kjellgren, inte försökte ingripa eller avstyra bråket eller ens gick dit för att se vad som stod på. Hennes förklaring till det, att hon var rädd, är dock inte orimlig. Det kan också ha varit så att hon inte förstod att handgemänget höll på att utvecklas till en allvarlig situation. Agneta Sandström har uppgett att hon hörde stönanden och stänkanden men inga rop på hjälp.

Agneta Sandström har i samband med rekonstruktionen angett att Jan Kjellgren föll ner vid dörröppningen mellan köket och vardagsrummet. Det finns vissa tecken på strid i den delen av vardagsrummet, nämligen att tidningsstället var omkullvält, att tavlan hängde på sned och att Tv:n stod snett. Blod från Jan Kjellgren fanns också på en katalog i tidningsstället. En förklaring till detta kan vara att föremålen har rubbats ur sitt läge i samband med att Jan Kjellgren rört sig i lägenheten efter skadetillfället. Agneta Sandströms och Carl-Arne Sandströms uppgift om att handgemänget ägde rum endast i köket och hallen är alltså inte motbevisade.

Agneta Sandström har uppgett att hon trodde att Jan Kjellgren var död. Hon har inte kunnat ge någon förklaring till varför hon trodde det, trots att hon enligt sina egna uppgifter då inte visste att Jan Kjellgren var knivhuggen, att hon inte såg några skador på denne eller något blod och att varken hon eller Carl-Arne Sandström kontrollerade om Jan Kjellgren verkligen var död. En möjlig förklaring till det kan vara att Agneta Sandström var delaktig i gärningen. En annan möjlig förklaring kan

vara att hon påverkades av att Carl-Arne Sandström trodde att Jan Kjellgren var död. Andra förklaringar är självfallet också möjliga.

När det särskilt gäller Agneta Sandströms uppgift att hon inte såg några skador eller något blod på Jan Kjellgren, har Robert Grundin uppgett att skadan i bröstet blött mest inåt men att skadan på vänster överarm blött kraftigt utåt. Enligt Carl-Arne Sandström föll Jan Kjellgren ner på höger sida, vilket i så fall måste betyda att Jan Kjellgrens vänstra arm var vänd mot Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström. Jan Kjellgren hade dock en mörk långärmad tröja på sig, vilket kan förklara varför Agneta Sandström inte såg några skador eller blod på denne.

Det har inte framkommit något som visar att Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström talade med varandra före eller under handgemänget mellan Carl-Arne Sandström och Jan Kjellgren.

Sammanfattningsvis anser tingsrätten att den utredning som finns inte ger tillräckligt stöd för slutsatsen att Agneta Sandström, vare sig fysiskt eller verbalt, har varit delaktig i den åtalade gärningen eller främjat den med råd eller dåd på det sätt som åklagaren har påstått. Åtalet mot henne ska därför ogillas.

Carl-Arne Sandströms handlande

Utgångspunkter för bedömningen

Som tingsrätten redan har konstaterat finns det inget som motbevisar Agneta Sandströms och Carl-Arne Sandströms uppgift att handgemänget mellan Carl-Arne Sandström och Jan Kjellgren ägde rum endast i köket och hallen.

Agneta Sandström har uppgett att hon inte såg något av vad som hände mellan Carl-Arne Sandström och Jan Kjellgren. Agneta Sandström har vid huvudförhandlingen

uppgett att hon satt i fåtöljen som stod längst bort från hallen medan hon i polisförhör uppgett att hon satt i fåtöljen närmast hallen (se fåtöljernas placering på s. 205 i förundersökningsprotokollet). Carl-Arne Sandström har uppgett att Agneta Sandström gick och satte sig i en fåtölj i vardagsrummet efter toalettbesöket, men han har inte angett vilken. Agneta Sandström har uppgett att hon från sin position i vardagsrummet såg halva hallen men inte köket. Utredningen visar att det fanns en stor spegel i hallen (se s. 200 i förundersökningsprotokollet). Det är dock oklart om Agneta Sandström från sin position i vardagsrummet kunde se något av vad som pågick i hallen eller köket genom spegeln (jfr s. 205 i förundersökningsprotokollet). Agneta Sandström borde dock från sin position i vardagsrummet ha sett en del av köket. Om Carl-Arne Sandströms uppgift att han endast hunnit ta ett steg tillbaka från dörröppningen mellan köket och vardagsrummet innan Jan Kjellgren angrep honom är riktig, borde Agneta Sandström ha sett angreppet från sin position i vardagsrummet (se s. 208 i förundersökningsprotokollet). Agneta Sandström har uppgett att hon alltid trott att bråket mellan Carl-Arne Sandström och Jan Kjellgren började i hallen och sedan fortsatte ut i köket. Som tingsrätten har uppfattat hennes uppgifter har bråket i vart fall inte ägt rum i den del av köket som är närmast vardagsrummet. Om bråket hade börjat i den del av köket som Carl-Arne Sandström har hävdad, borde hon ha sett i vart fall inledningen av bråket från sin position i vardagsrummet.

Agneta Sandströms och Carl-Arne Sandströms uppgifter i denna del är svåra att förena. Agneta Sandströms uppgift att hon inte såg någon del av handgemänget mellan Carl-Arne Sandström och Jan Kjellgren har dock inte motbevisats.

Sammanfattningsvis finner tingsrätten att den fortsatta bedömningen måste ske utifrån de uppgifter om handgemänget som Carl-Arne Sandström har lämnat.

Har Carl-Arne Sandström uppsåtligen knivhuggit Jan Kjellgren?

Carl-Arne Sandström har uppgett att han minns att han utdelade ett (1) knivhugg mot Jan Kjellgren men att han inte siktade på något särskilt ställe på denne.

Robert Grundin har i sitt obduktionsutlåtande angett att den sammantagna skadebilden entydigt talar för att samtliga färska skador på Jan Kjellgren uppkommit genom annans handaverkan.

Utredningen visar att det inte varit några andra personer än Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström i lägenheten vid det aktuella tillfället och att det är Carl-Arne Sandström som har hållit i kniven. Enligt tingsrättens mening är det därmed utrett att det är Carl-Arne Sandström som utdelat samtliga knivhugg. Mot bakgrund av skadorna karaktär har i vart fall knivhugget i bröstet och i vänster överarm utdelats uppsåtligen.

Sammanfattningsvis anser tingsrätten att Carl-Arne Sandström uppsåtligen har knivhuggit Jan Kjellgren.

Har Carl-Arne Sandström befunnit sig i en nödvärnssituation?

Rätt till nödvärn föreligger bland annat mot ett påbörjat eller överhängande brottsligt angrepp på person eller egendom (24 kap. 1 § brottsbalken). Åklagaren har bevisbördan för att en nödvärnssituation inte har förelegat. Åklagaren behöver bara lägga fram så mycket bevisning att nödvärnsvändningen framstår som obefogad (se rättsfallet NJA 1990 s. 210).

Carl-Arne Sandström har uppgett att Jan Kjellgren, när Carl-Arne Sandström hade tagit ett steg tillbaka från dörröppningen mellan köket och vardagsrummet, kom mot honom och tog tag i hans skjortkrage.

Det kan förefalla märkligt att Jan Kjellgren gick till angrepp mot Carl-Arne Sandström på detta sätt bara för att han inte trodde på att Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström var ett par och var arg för att Agneta Sandström inte skulle stanna kvar. Agneta Sandström har dock beskrivit att Jan Kjellgren i ett tidigare skede dragit och slitit i hennes tröja och gett henne en smäll över ansiktet, även om hon inte kunnat utesluta att smällen bara var en olyckshändelse. Solveig Lindberg har i polisförhör den 22 mars 1998 uppgett att Jan Kjellgren hade kort stubin och att den blev ännu kortare när han drack sprit. Mot bakgrund av att det är utrett att Jan Kjellgren var alkoholpåverkad vid tillfället, är det inte osannolikt att han blev aggressiv i den uppkomna situationen. Att ta tag i någons skjortkrage är i vart fall normalt inte ett särskilt allvarligt angrepp och framstår därför inte som en orimlig följd av det som redan hade inträffat.

Avsaknaden av s.k. aktiva motvärnsskador, som enligt rättsläkarna framför allt sitter på händerna, talar också för att Jan Kjellgren först gått till angrepp mot Carl-Arne Sandström.

Sammanfattningsvis anser tingsrätten att Carl-Arne Sandströms nödvärnsinvändning inte är obefogad.

Har Carl-Arne Sandström haft uppsåt att döda Jan Kjellgren?

Carl-Arne Sandström har förnekat att han haft uppsåt att döda Jan Kjellgren.

Utredningen visar att sårskadan i bröstet var tvärställd samt ca 2,5 cm lång och ca 0,8 cm bred, vilket stämmer väl överens med skadan i Jan Kjellgrens tröja, som var ca 2,5 cm bred (se s. 233, 250 och 282 i förundersökningsprotokollet). När det gäller sårskadan på vänster överarm visar utredningen att den var längsställd samt ca 6 cm lång och ca 0,2 cm bred, vilket stämmer väl överens med skadan i Jan

Kjellgrens tröja, som var ca 5 cm lång (se s. 233, 248, 249 och 282 i förundersökningsprotokollet). Eftersom resultatet av klädundersökningen visar att knivens egg har varit riktad åt höger respektive nedåt, måste Carl-Arne Sandström, som är högerhänt, ha hållit kniven i höger hand med eggen nedåt, vilket han också visat på rekonstruktionsfilmen. När det sedan gäller sårskadan på vänster underarm visar utredningen att den var tvärställd samt ca 2,5 cm lång och 0,4 cm bred, vilket stämmer överens med skadan i Jan Kjellgrens tröja, som var ca 5 cm lång (s. 235, 249 och 282 i förundersökningsprotokollet). I detta fall har klädundersökningen inte kunnat fastställa åt vilket håll knivens egg varit riktad.

Sårskadan på vänster underarm var bara ca 0,3 cm djup. Stickskadan på vänster överarm gick dock helt igenom mjukdelarna.

Stickskadan i bröstet gick mellan två revben och sedan snett nedåt bakåt genom diafragman till levern. Den fanns alltså i mjukdelarna. Robert Grundin har i sitt obduktionsutlåtande angett att stickskadan i bröstet med underliggande skador inom bröst och buk varit av livshotande karaktär och väl förklarar döden.

Enligt det preliminära obduktionsbeskedet var stickskadan i bröstet ca 15 cm lång (se s. 245 i förundersökningsprotokollet). Det har alltså varit fråga om en djup skada. Robert Grundin har inte kunnat bedöma kraften i sticket eller hugget. Enligt Robert Grundin krävs det förvånansvärt lite kraft för att åstadkomma djupa skador i mjukdelarna, men att detta också beror på knivens karaktär.

Den aktuella kniven, som finns i behåll, har inte förevisats vid huvudförhandlingen. Det finns inte någon exakt uppgift om hur lång kniven är eller hur kniveggen ser ut. Av fotografiet på s. 204 i förundersökningsprotokollet kan man dock se att kniven har ett ganska långt och spetsigt blad. Mot bakgrund av Robert Grundins uppgift och avsaknaden av någon närmare utredning om knivens karaktär, går det inte att

dra någon säker slutsats om kraften i knivhugget i bröstet. Detsamma gäller knivhugget i vänster överarm. Tingsrätten återkommer till denna fråga nedan.

Carl-Arne Sandström har hävdatt att han inte siktade med kniven på något särskilt ställe. Han har på rekonstruktionsfilmen visat att han högg mot övre delen av ryggen. Samtliga skador finns dock på kroppens framsida.

Enligt bedömningen i det preliminära obduktionsbeskedet den 16 mars 1988 borde hugget i bröstet vara det sist utdelade hugget mot bakgrund av skadorna i armen (s. 245 i förundersökningsprotokollet). Robert Grundin har vid huvudförhandlingen förklarat att det inte går att säga vilken skada som orsakats först. Enligt Robert Grundin kan dock knivhugget på vänster underarm ha med knivhugget i bröstet att göra, på så sätt att Jan Kjellgren kan ha hållit upp sin vänsterarm för att skydda sig. Brita Zilg har delat denna bedömning.

Carl-Arne Sandström har uppgett att han inte tror att Jan Kjellgren såg när han tog kniven. Avsaknaden av s.k. aktiva motvärnsskador på händerna talar också för att i vart fall det första knivhugget kommit som en överraskning för Jan Kjellgren. Ett tänkbart scenario skulle kunna vara att Carl-Arne Sandström utdelat ett första knivhugg i Jan Kjellgrens vänstra överarm och sedan, när Jan Kjellgren hållit upp vänster arm för att skydda sig, utdelat ett andra knivhugg som via vänster underarm träffat Jan Kjellgren i bröstet. För ett sådant scenario talar också Carl-Arne Sandströms uppgift att kniven förmodligen satt kvar i Jan Kjellgrens kropp efteråt. Carl-Arne Sandströms egen berättelse om handgemänget med Jan Kjellgren ger dock inte något utrymme för detta scenario, eftersom det innebär att Jan Kjellgren i något läge släppt taget om Carl-Arne Sandströms skjortkrage. Under alla förhållanden står det enligt tingsrättens mening klart att Carl-Arne Sandström har siktat med kniven mot Jan Kjellgrens överkropp och att det rör sig om minst två hugg mot överkroppen. Det finns också mycket som talar för att knivhugget i bröstet utdelades sist.

Utredningen ger inte stöd för slutsatsen att Carl-Arne Sandström avsåg att döda Jan Kjellgren (s.k. direkt uppsåt) eller att han i gärningsögonblicket såg Jan Kjellgrens död som en praktiskt taget oundviklig följd av hans handlande (s.k. insiktsuppsåt). Frågan är i stället om Carl-Arne Sandström handlade med s.k. likgiltighetsuppsåt.

Prövningen av om likgiltighetsuppsåt förelegat ska göras i två steg.

1. Först måste gärningsmannen ha insett att det fanns en risk för effekten.
2. Vidare måste gärningsmannens inställning vara sådan att effekten inte varit ett skäl för denne att avstå från gärningen.

Högsta domstolen har uttalat att uppsåt normalt föreligger om gärningsmannen insåg att det fanns en mycket hög sannolikhet för effekten. Om sannolikheten är lägre kan omständigheter som hänsynslöst beteende, upprörd sinnesstämning hos gärningsmannen och gärningsmannens intresse i saken enligt Högsta domstolen medföra att uppsåt föreligger. Om gärningsmannen inte uppfattat risken som avsevärd, kan enligt Högsta domstolen uppsåt i allmänhet inte anses föreligga (se rättsfallen NJA 2002 s. 449 och NJA 2004 s. 176).

Högsta domstolen har i det senare rättsfallet uttalat att dessa riktlinjer måste behandlas med försiktighet och urskiljning och att förutsättningarna för uppsåtsbedömningen kan växla. I det sammanhanget har Högsta domstolen hänvisat till rättsfallet NJA 1998 s. 86, där utgångspunkten för uppsåtsbedömningen inte var graden av sannolikhet för effekten utan i stället angreppssättet och den effekt som detta typiskt sett var ägnat att orsaka. Högsta domstolen har även i rättsfallet NJA 2012 s. 45, när det gäller personskador, hänvisat till angreppssättet och den effekt som detta typiskt sett är ägnat att orsaka.

Carl-Arne Sandström har utdelat minst två knivhugg mot Jan Kjellgrens överkropp. Knivhuggen har alltså riktats mot vitala delar av kroppen. Huggen har, mot

bakgrund av Carl-Arne Sandströms uppgifter om avståndet mellan honom och Jan Kjellgren, utdelats på nära avstånd och med en kniv med ett ganska långt och spetsigt blad. Även om knivhuggen har utdelats i en tumultartad situation, måste Carl-Arne Sandström ha förstått att ett sådant angreppssätt inneburit en mycket hög risk för att Jan Kjellgren skulle avlida. För att Carl-Arne Sandström har förstått det talar också hans uppgift att det gällde antingen hans eller Jan Kjellgrens liv.

Det är uppenbart att ett angreppssätt av detta slag typiskt sett är livsfarligt. Även om det inte är utrett med vilken kraft knivhuggen utdelats, visar utredningen att huggen var så pass kraftiga att kniven gick igenom hela vänster överarm och trängde in 15 cm i bröstet.

Carl-Arne Sandström har efter händelsen, sedan han försökt att avlägsna spåren efter sig och Agneta Sandström, lämnat lägenheten tillsammans med henne utan att ta reda på om Jan Kjellgren verkligen var död eller fortfarande levde eller se till att Jan Kjellgren kom under vård genom att ringa efter ambulans eller polis.

Sammanfattningsvis finner tingsrätten att det mot den angivna bakgrunden inte går att komma fram till någon annan slutsats än att Carl-Arne Sandström i gärningsögonblicket varit likgiltig i förhållande till Jan Kjellgrens död. Han har därför handlat med uppsåt att döda Jan Kjellgren.

Har våldet från Carl-Arne Sandström varit uppenbart oförsvarligt?

En nödvärnsgärning är brottslig endast om den med hänsyn till angreppets beskaffenhet, det angripnas betydelse och omständigheterna i övrigt är uppenbart oförsvarlig. De vägledande principerna är

1. att gärningen inte får klart avvika från vad som har varit behövligt, och
2. att det inte får råda ett uppenbart missförhållande mellan nödvärnsgärningen och den skada som hotar genom angreppet.

Enligt förarbetena till bestämmelsen finns det för den som handlar i nödvärn en relativt bred marginal vid bedömningen av om han eller hon hållit sig inom gränserna för nödvärnsrätten. En oförsvarlig gärning kan alltså vara tillåten så länge den inte är uppenbart oförsvarlig.

När det gäller angreppets beskaffenhet kan man beakta sådant som angriparens motiv och egenskaper (kroppskrafter, psykiskt tillstånd, berusning, ålder och annat som påverkar dennes farlighet), om angreppet kom plötsligt eller oväntat och de yttre omständigheter som angreppet skedde under (t.ex. på en plats där ingen kunde tänkas ingripa till hjälp), se Asp m.fl., Kriminalrättens grunder, 2:a uppl., 2013, s. 217 och 218 samt Berggren m.fl., Brottsbalken (1 januari 2013, Zeteo), kommentaren till 24 kap. under rubriken Försvarlighetsbedömningen.

När det gäller det angripnas betydelse ska hänsyn tas till det intresse som angrips. Det har alltså betydelse om det är fråga om ett angrepp på liv eller hälsa eller på egendom. Även andra omständigheter som inte har med angreppets beskaffenhet eller det angripnas betydelse kan beaktas, eftersom hänsyn också ska tas till omständigheterna i övrigt.

Som framgått av det anförda kan större våld vara befogat för att avvärja ett livsfarligt angrepp än ett angrepp på egendom. Vad som är tillåtet att göra med skjutvapen, knivar och andra tillhyggen har prövats i praxis, se t.ex. rättsfallen NJA 1977 s. 655 (skjutvapen), NJA 1990 s. 210 (kniv), NJA 1994 s. 48 (kniv), NJA 1995 s. 661 (skjutvapen), NJA 2005 s. 237 (kniv) och NJA 2009 s. 234 (hammare).

I rättsfallet NJA 1994 s. 48 uttalade Högsta domstolen att man endast i utpräglade undantagsfall kan komma till resultatet, att det måste accepteras att en person uppsåtligen brukat kniv eller annat livsfarligt vapen för att freda sig. I rättsfallet NJA 2005 s. 237 uttalade Högsta domstolen att det, trots den marginal till förmån

för den angripne som förarbetena talar om, vid användande av dödligt våld måste ställas höga krav på att något alternativ för att avvärja angreppet inte förelegat för att våldet inte ska anses uppenbart oförsvarligt.

Utgångspunkten för bedömningen är att Jan Kjellgren gick till angrepp mot Carl-Arne Sandström genom att ta tag i dennes skjortkrage. Det finns ingen utredning om huruvida Carl-Arne Sandströms skjorta var helt hopknäppt i halsen eller inte.

När det gäller Jan Kjellgrens motiv för angreppet finns det inga andra omständigheter att utgå från än de som Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström har uppgett, nämligen att Jan Kjellgren inte trodde på att de var ett par och var arg för att Agneta Sandström inte skulle stanna kvar.

När det sedan gäller Jan Kjellgrens egenskaper har följande framgått.

Av obduktionsprotokollet framgår att Jan Kjellgren var 177 cm lång, vägde 78 kg och hade en ordinär kroppsbyggnad. Det finns ingen uppgift om hur lång Carl-Arne Sandström är, men han har uppgett att Jan Kjellgren var något kortare än han. Carl-Arne Sandström har också uppgett att Jan Kjellgren såg vältränad ut och hade ”starka nypor”.

Det har också framkommit i målet att Jan Kjellgren på fredagsmorgonen uppgav för Solveig Lindberg att han hade fått ryggskott. Hon har dock inte själv sett om Jan Kjellgren hade svårt att röra sig utan bara hört denne säga att han inte kunde böja sig ner mot sängen där hon låg och kyssa henne adjö.

Av utskriften av förhöret med vittnet Sven Grönstrand, som hade kontakt med Jan Kjellgren i sitt arbete, framgår att Jan Kjellgren varit hängig och grinig hela veckan före händelsen, att Jan Kjellgren på torsdagen frågat Sven Grönstrand om denne hade något för sig på fredagen eftersom Jan Kjellgren skulle bjuda hem ett par

kvinnor samt att Sven Grönstrand var osäker på om han träffade Jan Kjellgren på arbetsplatsen på fredagen. Enligt tingsrättens bedömning motbevisar inte Sven Grönstrands uppgifter att Jan Kjellgren fått ryggskott på fredagsmorgonen.

Utredningen visar dock att Jan Kjellgren gick till sitt arbete på fredagsmorgon. I förhöret med Sven Grönstrand finns det uppgifter om att Jan Kjellgren gick hem tidigare från arbetet på fredagen, men det har inte presenterats någon utredning om att så verkligen var fallet. Jan Kjellgren har under alla förhållanden varit så pass pigg att han tagit emot besök på lördagskvällen och, av allt att döma, dessförinnan flyttat ut hembränningsapparaten på balkongen. Det är mot denna bakgrund svårt att dra någon säker slutsats om att Jan Kjellgren haft nedsatt rörelseförmåga vid tillfället. Carl-Arne Sandströms uppgift om att så inte varit fallet har därmed inte motbevisats.

Av utredningen har vidare framgått att Jan Kjellgren var berusad. Det går inte att med ledning av de uppmätta alkoholhalterna i hans blod och urin vid obduktionen att dra några säkra slutsatser om hans berusning vid tidpunkten för gärningen. Av Agneta Sandströms och Carl-Arne Sandströms berättelser kan inte den slutsatsen dras att Jan Kjellgren var mer berusad än vad de var.

När det slutligen gäller Jan Kjellgrens egenskaper har Agneta Sandströms och Carl-Arne Sandströms uppgifter om att denne uppträtt aggressivt inte motbevisats. Avslutningsvis bör också noteras att Jan Kjellgren var obehärdad.

Utgångspunkten för bedömningen är alltså att Carl-Arne Sandström blev angripen av en kortare, normalbyggd man som var obehärdad men aggressiv och berusad.

Angreppet har, som Carl-Arne Sandström beskrivit det, kommit plötsligt. När det gäller frågan om det kommit oväntat, har Agneta Sandström berättat att Jan Kjellgren i ett tidigare skede använde våld genom att slita och dra i hennes tröja och

ge henne en smäll över ansiktet. Detta har dock Carl-Arne Sandström inte sett. Som tingsrätten har uppfattat honom upplevde han emellertid situationen så att Jan Kjellgren inte utan vidare skulle låta dem lämna lägenheten. Hans åtgärd att ge Agneta Sandström tecken att de skulle gå hem talar också för detta. Angreppet har alltså inte kommit helt oväntat.

När det gäller det angripnas betydelse har Carl-Arne Sandström uppgett att han använde kniven som en sista utväg när han inte fick luft längre. Även om ett tag om skjortkragen normalt inte är av allvarligare beskaffenhet, finns det ingen utredning i målet som motsäger Carl-Arne Sandströms uppgift att Jan Kjellgrens tag om skjortkragen till slut medförde att han inte kunde andas. Det är inte heller osannolikt att Jan Kjellgren har tagit ett hårdare tag om Carl-Arne Sandströms skjortkrage när denne spjärnat emot.

Vid bedömningen av om Carl-Arne Sandströms handlande varit uppenbart oförsvarligt måste man beakta att Carl-Arne Sandström, enligt vad som framgår av både hans berättelse och rekonstruktionsfilmen, tog tag i kniven i ett tidigt skede av händelseförloppet, strax efter att Jan Kjellgren hade tagit tag i hans skjortkrage och långt innan han inte fick luft längre och faran för hans liv eller hälsa blev stor och överhängande. Jan Kjellgrens angrepp, att ta tag i Carl-Arne Sandströms skjortkrage, har i vart fall i det inledande skedet inte varit av särskilt allvarlig beskaffenhet och Carl-Arne Sandström har i det skedet haft flera olika alternativ för att avvärja angreppet än att beväpna sig med kniv. Carl-Arne Sandström har uppgett att han höll emot och försökte bända sig loss, men det har också funnits andra alternativ som att knuffa bort, knäa eller sparka Jan Kjellgren eller påkalla hjälp. Jan Kjellgren var kortare än Carl-Arne Sandström och normalbyggd. Carl-Arne Sandström har under hela händelseförloppet haft både händer och fötter fria. Han har under alla förhållanden kunnat använda kniven på ett mindre förödande sätt än att hugga mot Jan Kjellgrens överkropp, även under den senare delen av händelseförloppet. Som tingsrätten har anført ovan finns det mycket som talar för

att knivhugget i bröstet utdelades efter knivhugget i vänster överarm och under sådana förhållanden borde angreppet från Jan Kjellgren redan ha varit avvärjt när hugget i bröstet utdelades.

Sammanfattningsvis anser tingsrätten att Carl-Arne Sandströms nödvärnsgärning, mot bakgrund av de stränga krav som Högsta domstolen har ställt upp vid uppsåtligt dödande, varit uppenbart oförsvarlig.

Har Carl-Arne Sandström svårligen kunnat besinna sig?

Enligt 24 kap. 6 § brottsbalken kan även den som har gjort mer än vad som är tillåtet vara fri från ansvar om han svårligen kunde besinna sig. Åklagaren har bevisbördan för att den tilltalade inte svårligen kunde besinna sig. Åklagaren behöver bara lägga fram så mycket bevisning att invändningen framstår som obefogad (se rättsfallet NJA 1990 s. 210).

Vid bedömningen av om gärningsmannen svårligen kunde besinna sig ska enligt praxis beaktas dels farans art och den tid som stått till förfogande för en adekvat reaktion, dels gärningsmannens individuella egenskaper (t.ex. nervositet och lättskrämdhet) och mer tillfälliga tillstånd hos denne (t.ex. rädsla, panikkänsla och, i vissa fall, berusning). Särskild vikt läggs vid om faran varit stor och överhängande och om ett angrepp kommit plötsligt eller på ett oväntat sätt, se Asp m.fl., Kriminalrättens grunder, 2:a uppl., 2013, s. 377 och 378 samt Berggren m.fl., Brottsbalken (1 januari 2013, Zeteo), kommentaren till 24 kap. 6 § under rubriken Svårligen kunde besinna sig.

Carl-Arne Sandström är tidigare ostraffad. Det har inte framkommit något som talar för att han är en våldsam person och han hade, såvitt framkommit, inte tidigare befunnit sig i en situation som den aktuella. Carl-Arne Sandströms har varit alkoholpåverkad vid tillfället, men han har inte beskrivit sin påverkansgrad på ett

sådant sätt att den kan antas ha inneburit en nedsättning av hans förmåga att besinna sig. Enligt Carl-Arne Sandström har han känt rädsla och drabbats av panik.

Det ligger i sakens natur att nödvärnssituationer typiskt sett kräver snabba ställningstaganden i pressade situationer (se Hovrätten över Skåne och Blekinges dom den 20 november 2008 i mål B 1400-08, det s.k. Rödeby-målet).

Som tingsrätten har anført ovan kom angreppet från Jan Kjellgrens sida plötsligt men inte helt oväntat. Trots att faran enligt vad som beskrivits ovan inledningsvis inte har varit vare sig stor eller överhängande, har Carl-Arne Sandström beväpnat sig med kniv, med de uppenbara risker som detta inneburit, i stället för att försöka avvärja angreppet på andra sätt som stod honom till buds. Även om det varit fråga om ett snabbt händelseförlopp och Carl-Arne Sandström befunnit sig i en för honom ovan situation, har han haft tid att överväga sitt agerande från det att han tog tag i kniven till dess att han högg Jan Kjellgren. Han har inte heller befunnit sig i en helt utsatt situation, eftersom han i vart fall i det inledande skedet av händelseförloppet har kunnat ropa på hjälp.

Sammanfattningsvis anser tingsrätten att omständigheterna inte varit sådana att Carl-Arne Sandström svårligen kunnat besinna sig.

Ska Carl-Arne Sandströms gärning bedömas som mord eller dråp?

Enligt 3 kap. 1 § brottsbalken ska den som berövar annan livet dömas före mord. Om brottet med hänsyn till de omständigheter som föranlett gärningen eller annars är att anse som mindre grovt, ska dock enligt 3 kap. 2 § brottsbalken i stället dömas för dråp.

Uppsåtligt dödande som föregåtts av en provokation i form av misshandel eller liknande eller som annars har sin grund i misshälligheter, svartsjuka, konflikter etc.

bedöms ofta som dråp, även i de fall där våldet varit mycket allvarligt (se t.ex. NJA 1975 s. 594, NJA 1987 s. 33 och NJA 1995 s. 464). Om brottet har riktats mot en närstående som befunnit sig en utsatt och skyddslös situation, har brottet dock bedömts som mord (se t.ex. rättsfallen NJA 1989 s. 97, NJA 1994 s. 310 och NJA 2002 s. 116). Detsamma gäller i fall där gärningsmannen visat särskild hänsynlöshet eller grymhet (se rättsfallen NJA 1980 s. 407 och NJA 1985 s. 510). Uppsåttligt dödande som begåtts i nödvärn rubriceras i regel som dråp (se Borgeke, Juridisk tidsskift 2009-10 nr 3, s. 584 och 585).

Sammanfattningsvis bedömer tingsrätten att det inte har framkommit någon omständighet som medför att det finns anledning att frångå rådande praxis för rubricering av uppsåttligt dödande. Brottet ska alltså bedömas som dråp. Detta innebär att brottet är preskriberat. Åtalet mot Carl-Arne Sandström ska följaktligen ogillas.

Skadestånd

På grund av utgången i skuldfrågan ska skadeståndsyrkandena ogillas.

Beslag

Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström har inte haft någon invändning mot att bevisbeslagen består.

Enligt rådande rättsuppfattning ska beslag alltid hävas om åtalet ogillas (se SOU 2011:45 s. 302–307 med där hänvisade JO-uttalanden m.m.). Mot denna bakgrund ska bevisbeslaget hävas.

SOLNA TINGSRÄTT
Avdelning 3
Rotel 3:2

DOM
2013-11-22

B 4730-13

Sekretess

Frivårdsyttrandet avseende Agneta Sandström har föredragits bakom stängda dörrar. Agneta Sandström har begärt att sekretessen ska bestå.

Enligt tingsrättens bedömning finns det inga känsliga uppgifter i yttrandet som inte redan kommit fram vid förhören med Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström och som redovisats i tingsrättens dom. Det finns därför inte skäl att besluta om fortsatt sekretess för uppgifterna i frivårdsyttrandet.

Rättegångskostnader

Försvarens och målsägandebiträdets ersättningsyrkanden är skäliga. Kostnaderna för försvararna och målsägandebiträdet ska stanna på staten.

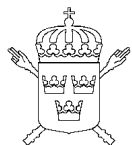
HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 4 (DV 400).

Överklagande, ställt till Svea hovrätt, ska ha kommit in till tingsrätten senast den 13 december 2013.

Susanne Sundberg

Avräkningsunderlag bifogas.

I avgörandet har deltagit rådmannen Susanne Sundberg samt nämndemännen Svetlana Maksimovic Ljungstedt, Lise-Lott Lindgren och Birger Nord. Domstolen har varit enig.

ÅKLAGARMYNDIGHETEN
Västerorts åklagarkammare i Stockholm
Kammaråklagare Andreas Nyberg

Ansökan om stämning

2013-10-11

Bilaga 1

Sida 1(6)
Handling 235
Ärende AM-89194-13
Handläggare 102E-19

Ange dessa uppgifter vid kontakt med myndigheten

Åklagarbundet

Solna tingsrätt

Box 1356
171 26 SOLNA

SOLNA TINGSRÄTT
Rotel 3:2

INKOM: 2013-10-11
MÅLNR: B 4730-13
AKTBIL: 81

TR mål: B 4730-13
Handl.: OVR

1

Tilltalad: efternamn och alla förnamn		Tilltalsnamn	Yrke/titel
Sandström, Agneta Elisabeth		Agneta	
Personnr	Medborgare i	Telefon	Tolkbehov
19530128-0201	Sverige		
Adress			
Nykarlebygatan 9 164 78 KISTA			
Offentlig försvarare/ombud			
Advokat Sandin, Björn			
Frihetsberövande m.m.			
Anhållande 2013-06-11, Häktad 2013-06-14			
Delgivningsuppgifter			

2	Tilltalad: efternamn och alla förnamn		Tilltalsnamn	Yrke/titel
	Sandström, Carl-Arne Knut		Carl-Arne	
	Personnr	Medborgare i	Telefon	Tolkbehov
	19480805-0217	Sverige		
	Adress			
	Nykarlebygatan 9 164 78 KISTA			
	Offentlig försvarare/ombud			
Advokat Selin, Elisabet				
Frihetsberövande m.m.				
Anhållande verkställt 2013-06-24, Häktad 2013-06-27				
Delgivningsuppgifter				

Ansvarsyrkanden m.m.

MORD alternativt MEDHJÄLP TILL MORD (Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström) (0201-K62500-95)

Målsägande

Solveig Lindberg; advokat Göran Lindén förordnad som målsägandebiträde

Gärning

Carl-Arne Sandström och Agneta Sandström har den 13 mars 1988 i lägenhet på Stavangergatan i Kista tillsammans och i samförstånd uppsåtligen dödat Jan Kjellgren genom att med kniv utdela upprepade hugg i Jan Kjellgrens kropp

och arm. Våldet har orsakat Jan Kjellgren omfattande inre och yttre blödningar och skador, vilket lett till döden.

Alternativt har var och en av Carl-Arne Sandström och Agneta Sandström främjat brottets tillkomst och utförande på ett sätt som varit ägnat att underlätta gärningen genom att före, under och efter det brottsliga angreppet fysiskt bidra till brottet eller annars styrka den andre i hans eller hennes uppsåt.

Lagrum

3 kap 1 § brottsbalken alternativt 3 kap 1 §, 11 § och 23 kap 4 § brottsbalken

Särskilda yrkanden

I beslag tagna datorer, hårddisk och USB-minnen (beslagsliggare 2013-0201-BG22232 p 1 – 2 och beslagsliggare 2013-0201-BG p 1-5) yrkas kvar i beslag, så kallat bevisbeslag, till dess domen i målet vinner laga kraft

Bevisning

Muntlig bevisning

Förhör med målsäganden Solveig Lindberg angående hennes iakttagelser vid anträffandet av målsäganden Jan Kjellgren och om Jan Kjellgrens hälsotillstånd vid tidpunkten för gärningen, till styrkande av åtalet

Förhör med tilltalade Agneta Sandström (*förnekar*) och Carl-Arne Sandström (*medger knivhugg mot Jan Kjellgren, förnekar brott*)

Vittnesförhör med Josef Blomberg angående hans iakttagelser under och efter gärningstillfället till styrkande av åtalet. Förhöret föredras genom uppspelning av inspelat förhör hållet den 15 mars 1988 (fup s 128 – 136). DVD-skiva med ljudfil medtas till huvudförhandlingstillfället av åklagare (se promemoria avseende Josef Blombergs hälsotillstånd, fup s 137, jämfört med RB 35 kap 14 § 1 st 2p)

Vittnesförhör med obduktionsläkare Robert Grundin angående målsägandens skador, dödstillstånd och tid från skadans/skadornas inträffande till dess att döden infaller, till styrkande av åtalet

Vittnesförhör med ST-läkare Brita Zilg, Rättsmedicinska avdelningen, Retzius väg 5, 171 65 Solna, angående dödstillstånd och tid från skadans/skadornas inträffande till dess att döden infaller, till styrkande av åtalet

Vittnesförhör med kriminaltekniker Ulf Öhman, tekniska roteln, Sundbybergsvägen 15, 171 87 Solna, angående hans slutsatser beträffande brottsplatsundersökning och blodbildsanalys till styrkande av åtalet

Skriftlig bevisning
Anmälan (fup s 1-2)

Karta och flygfoto Stavangergatan och Nykarlebygatan (fup s 15-16)

Tjänsteanteckning avseende kontroll av eventuell akutsjukhusvård avseende Carl-Arne Sandström och Agneta Sandström i samband med händelsen den 13 mars 1988 (fup s 18)

Promemoria avseende ”Heta linjen” (fup s 19-20)

Promemoria avseende samlad information avseende damklockan av märket Pulsar som anträffades på brottsplatsen (fup s 23-27)

Promemoria första samtalet med vittnet Josef Blomberg (fup s 126)

Brottsplatsundersökningsprotokoll (fup s 172-177, 180-183)

Spårförteckning (fup s 184)

Anteckningar avseende Kjellgrens kläder med renskrivning (fup s 189-190, 195)

Skiss brottsplatsen (fup s 196)

Lägenhetsritning (fup s 197)

Fotografier lägenhet Stavangergatan (fup s 199-220)

Fotografi Kjellgrens tröja med utpekade skador (fup s 221)

Protokoll blodbildsanalys (fup s 223-229)

Protokoll över klädbildsundersökning (fup s 230-244)

Preliminärt obduktionsbesked daterat den 13 mars 1988 (fup s 245)

Obduktionsprotokoll (fup s 247-255)

Utlåtande avseende skador och dödsorsak (fup s 258-260)

Schematisk skiss skador upprättad av läkare Robert Grundin (fup s 282)

Utlåtande rättsmedicinska avdelningen Stockholm den 8 juli 2013 (fup s 261-263)

Sakkunnigutlåtande fingeravtryck avseende Agneta Sandström (fup s 285-287)

Träffrapport cigarettfimp (fup s 288-293)

Sakkunnigutlåtande fingeravtryck avseende Carl-Arne Sandström (fup s 294-297)

Sakkunnigutlåtande avseende blod (fup s 298-306)

Rättsgenetisk undersökning avseende hår (fup s 307-308)

Förhandsbesked undersökningsprotokoll dator (fup s 316)

Tilläggsprotokoll avseende sjukskrivningsperioder Carl-Arne Sandström och Agneta Sandström

Handläggning

Rekonstruktionsvideor Agneta Sandström (43 minuter) och Carl-Arne Sandström (51 minuter) finns och bör spelas upp i samband med förhör med respektive misstänkt. DVD-skivor medtas av åklagare till rättegångstillfället

Förslag till huvudförhandlingsplan bifogas

Hänvisning till handlingar önskas avseende:

Anmälan (fup s 1-2) särskilt visande lägenhetsbeskrivning och kroppsbesiktning

Karta och flygfoto Stavangergatan och Nykarlebygatan (fup s 15-16) visande brottsplats och misstänkta bostad

Tjänsteanteckning avseende kontroll av eventuell akutsjukhusvård avseende Carl-Arne Sandström och Agneta Sandström i samband med händelsen den 13 mars 1988 (fup s 18) visande att de misstänkta inte uppsökt akutsjukvård i samband med händelsen

Promemoria avseende ”Heta linjen” (fup s 19-20) visande att detta var en social träffyta i form av flerpartssamtal

Promemoria avseende samlad information avseende damklockan av märket Pulsar som anträffades på brottsplatsen (fup s 23-27) visande att det var Agneta Sandströms klocka som anträffades på brottsplatsen

Promemoria första samtalet med vittnet Josef Blomberg (fup s 126) särskilt visande att vittnet den 13 mars 1988 vid 03-tiden, 05-tiden och 06-tiden hörde ljud från någon lägenhet eller från trapphuset, att oväsendet avslutades med en kraftig duns, att det därefter blev helt tyst och att han inom en minut från dunsen tittat ut och sett ett yngre par lämna fastigheten

Brottsplatsundersökningsprotokoll (fup s 172-177, 180-183) avseende iakttagelser från lägenhetens interiör

Spårförteckning (fup s 184) avseende vilka spår som hittats i lägenheten

Anteckningar avseende Kjellgrens kläder med renskrivning (fup s 189-190, 195) särskilt visande stickskador tröja och blodförekomst sockor

Skiss brottsplatsen (fup s 196) visande blodförekomst och Jan Kjellgrens placering

Lägenhetsritning (fup s 197) visande lägenhetens utseende

Fotografier lägenhet Stavangergatan (fup s 199-220) visande interiör från lägenheten

Fotografi Kjellgrens tröja med utpekade skador (fup s 221)

Protokoll blodbildsanalys (fup s 223-229) visande hur Jan Kjellgren avsatt blod i lägenheten och de slutsatser som kan göras avseende detta

Protokoll över klädbildsundersökning (fup s 230-244) särskilt visande Jan Kjellgrens position efter det att skadan i bröstet uppkommit

Preliminärt obduktionsbesked daterat den 13 mars 1988 (fup s 245) och obduktionsprotokoll (fup s 247-255) samt utlåtande avseende skador och dödsorsak (fup s 258-260) med schematisk skiss skador upprättad av läkare Robert Grundin (fup s 282) särskilt visande Jan Kjellgrens skador

Utlåtande rättsmedicinska avdelningen Stockholm den 8 juli 2013 (fup s 261-263) visande att tid från stickskadan i bröstet till dess döden inträffar varit avsevärt kortare än den uppskattade tiden som gjordes 1988

Sakkunnigutlåtande fingeravtryck avseende Agneta Sandström (fup s 285-287) visande att två fingeravtryck från Agneta Sandström återfunnits på dricksglas från diskbänken i lägenheten på Stavangergatan

Träffrapport cigarettfimp (fup s 288-293) visande att Agneta Sandströms DNA återfunnits på cigarettfimp från lägenheten på Stavangergatan

Sakkunnigutlåtande fingeravtryck avseende Carl-Arne Sandström (fup s 294-297) visande att hans fingeravtryck återfunnits på dörrfoder hallen mot köket i lägenheten på Stavangergatan

Sakkunnigutlåtande avseende blod (fup s 298-306) visande att det blod som återfunnits i lägenheten på Stavangergatan tillhör Jan Kjellgren

Rättsgenetisk undersökning avseende hår (fup s 307-308) visande att ett hår från Jan Kjellgrens vänstra hand tillhör Carl-Arne Sandström

Förhandsbesked undersökningsprotokoll dator (fup s 316) visande att någon den 14 juni 2013 från dator beslagsliggare 2013-0201-BG22232 p 1 tillhörande Carl-Arne Sandström och Agneta Sandström på söktjänsten bing.com sökt ”vad händer med pension om man hamnar i fängelse”

Tilläggsprotokoll avseende sjukskrivningsperioder Carl-Arne Sandström och Agneta Sandström visande att Carl-Arne Sandström var sjukskriven perioden den 7 – 20 mars 1988 och att Agneta Sandström var sjukskriven perioderna 1 – 31 mars 1988 och 7 april 1988 – 14 augusti 1990

Post och fax 08-83 50 66

SOLNA TINGSRÄTT
Rotel 3:2

INKOM: 2013-10-16
MÅLNR: B 4730-13
AKTBIL: 99

Solna tingsrätt
Avd 3
Box 1356
171 26 SOLNA

Mål nr 4730-13, Rotel 3:2

Åklagaren ./ Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström

I egenskap av målsägandebiträde för Solveig Lindberg, som biträder åtalet, får jag framställa följande

YRKANDEN

Solveig Lindberg yrkar att tingsrätten förpliktar Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström att solidariskt utge skadestånd enligt följande:

A. Sveda och värk

Solveig Lindberg yrkar ersättning med 75.000 kronor för sveda och värk (psykiskt lidande) för det brott som Jan Kjellgren utsattes för. 75.000:-

Solveig Lindberg var sammanboende med Jan Kjellgren och var även den som fann honom död i lägenheten. Såsom nära anhörig till Jan Kjellgren har Solveig Lindberg rätt till ersättning för det psykiska lidande som detta inneburit för henne. Solveig Lindberg mådde psykiskt dåligt under lång tid efter Jan Kjellgrens fränfälle.

B. Utlägg

1. Begravningskostnader

I enlighet med skadeståndslagen skall ersättning utgå för bland annat begravningskostnader (5 kap 2§ punkt 1 skadeståndslagen).

ADVOKATFIRMAN BJÖRN ROSENGREN

BIKKER LARLROATAN 73-75 1121 68 STOCKHOLM
TELEFON 08-6416 113 60
TELEFAX 08-10 06 66

Detta gäller även ersättning för gravsten och andra direkta kostnader förenade med begravningen.

Den sammanlagda begravningskostnaden uppgår till 21.409 kronor bestående av

*	Begravningskostnad	15.609:-
*	Gravsten plus inskription	5.000:-
*	Lås till kista	800:-
		21.409:-

Av Arbetsmarknadens Försäkrings AB erhöi Solveig Lindberg begravningshjälp med 12.900 kronor.

Ersättning yrkas därför med 8.509:-
(21.409 kronor ./ 12.900 kronor)

2. Inkomstförlust

Solveig Lindbergs minnesbild är att hon var sjukskriven i ungefär en månad. Hon har idag inte kvar några handlingar som kan utvisa inkomster eller inkomstförlust. Beloppet får därför bestämmas efter skön. En rimlig uppskattning är en inkomstförlust på

3.000:-

Sammanlagt yrkas sålunda ersättning med 86.509 kronor.

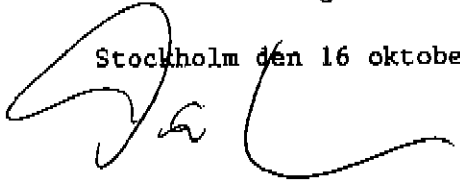
På detta belopp yrkas ränta enligt 6§ räntelagen från den 13 mars 1988 till dess betalning sker.

BEVISNING

Solveig Lindberg åberopar samma bevisning som åklagaren.

För det fall att begravningskostnader och ersättning från försäkring ifrågasätts kommer handlingar härom att inges under förhandlingen.

Stockholm den 16 oktober 2013

Göran Lindén

cc. Advokat Elisabet Selin
Advokat Björn Sandin

ADVOKATFIRMAN BJÖRN ROSENGREN

UNDERSJÄNKADATAN 71:71 111 66 STOCKHOLM
TELEFON: 08-646 153 60
TELEFAX 08-10 06 60

SOLNA TINGSRÄTT

Ink. 2013 -10- 18

Akt.

Aktbil.

SOLNA TINGSRÄTT
Rotel 3:2INKOM: 2013-10-18
MÅLNR: B 4730-13
AKTBIL: 106Solna tingsrätt
Avd 3
Box 1356
171 26 SOLNA

Mål nr 4730-13, Rotel 3:2

Åklagaren ./.. Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström

I egenskap av målsägandebiträde för Yvonne Ryman, som biträder åtalet, får jag framställa följande

YRKANDE

Yvonne Ryman yrkar att tingsrätten förpliktar Agneta Sandström och Carl-Arne Sandström att solidariskt utge skadestånd enligt följande:

Sveda och värk

Yvonne Ryman yrkar ersättning med 50.000 kronor för sveda och värk (psykiskt lidande) för det brott som Jan Kjellgren utsattes för.

Yvonne Ryman är syster till Jan Kjellgren. Hon hade en nära och fin relation med den avlidne. Såsom nära anhörig till Jan Kjellgren har Yvonne Ryman rätt till ersättning för det psykiska lidande som detta inneburit för henne.

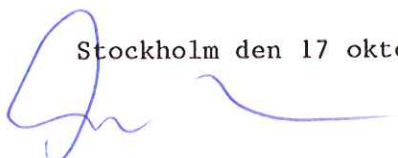
Sammanlagt yrkas sålunda ersättning med 50.000 kronor.

På detta belopp yrkas ränta enligt 6§ räntelagen från den 13 mars 1988 till dess betalning sker.

BEVISNING

Yvonne Ryman åberopar samma bevisning som åklagaren.

Stockholm den 17 oktober 2013

Göran Lindén

cc. Advokat Elisabet Selin
Advokat Björn Sandin

ADVOKATFIRMAN BJÖRN ROSENGREN

BIRGER JÄRLESGATAN 73:75 113 56 STOCKHOLM
TELEFON: 08-545 153 50
TELEFAX: 08-10 06 66

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE - DOM I BROTTMÅL

Den som vill överklaga tingsrättens dom, eller ett i domen intaget beslut, ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till tingsrätten.** Överklagandet prövas av den hovrätt som finns angiven i slutet av domen.

Överklagandet ska ha kommit in till tingsrätten **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till tingsrätten och det måste ha kommit in till tingsrätten **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. **Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.**

Samma regler som för part gäller för den som inte är part eller intervenient och som vill överklaga ett **i domen intaget beslut** som angår honom eller henne. I fråga om sådant beslut finns dock inte någon möjlighet till anslutningsöverklagande.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i hovrätten fordras i vissa fall att **prövningstillstånd** meddelas. Hovrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,

2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd krävs och sådant inte meddelas står tingsrättens avgörande fast. Det är därför viktigt att det, i de fall prövningstillstånd krävs, klart och tydligt framgår av överklagandet till hovrätten varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

I vilka fall krävs prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en tingsrätts dom om den tilltalade

1. inte dömts till annan påföljd än böter, eller
2. frikänts från ansvar och brottet inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Enskilt anspråk (skadeståndstalan)

För att hovrätten ska pröva en skadeståndstalan krävs prövningstillstånd. Från denna regel gäller följande undantag:

Överklagas domen även i brottmålsdelen och avser överklagandet frågan om den tilltalade ska dömas till ansvar för en gärning krävs inte prövningstillstånd för ett till denna gärning kopplat enskilt anspråk i de fall

1. det enligt ovanstående regler inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen, eller
2. prövningstillstånd i brottmålsdelen meddelas av hovrätten.

Beslut i övriga frågor

Krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen krävs även prövningstillstånd vid beslut som endast får överklagas i samband med överklagande av domen.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. den dom som överklagas med angivande av tingsrättens namn samt dag och nummer för domen,
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadresser, yrken, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klagande respektive motpart,
3. den ändring av tingsrättens dom som klaganden vill få till stånd,
4. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende tingsrättens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,

5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis, samt
6. om prövningstillstånd behövs, de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att målsäganden eller den tilltalade ska infinna sig personligen vid huvudförhandlingen i hovrätten. Är den tilltalade anhållen eller häktad, ska det anges.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud. Till överklagandet ska bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte klaganden bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på klagandens bekostnad. Ytterligare upplysningar lämnas av tingsrätten. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

Om ni tidigare informerats om att förenklad delgivning kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

SOLNA TINGSRÄTT
 Avdelning 3
 Rotel 3:2

AVRÄKNINGSUNDERLAG

2013-11-22
 Solna

Mål nr B 4730-13

SOLNA TINGSRÄTT
 Rotel 3:2

INKOM: 2013-11-22
 MÅLNR: B 4730-13
 AKTBIL: 122

Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelsetid 530128-0201	Datum för dom/beslut 2013-11-22
Efternamn Sandström	Förnamn AGNETA Elisabeth

Ovan angiven person har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad som anhållen, häktad eller på något annat sådant sätt som avses i 19 a § lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. eller 10 a § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård under nedan angivna tider.

Frihetsberövad

Frihetsberövandet hävt/upphört/avbrutet

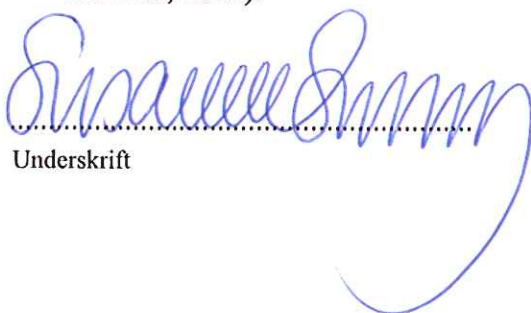
Datum	Datum
2013-06-11	2013-10-25

Särskild anteckning

- ☐ Kriminalvården har lämnat domstolen en underrättelse om att det finns uppgifter hos kriminalvården som är av betydelse för avräkning (8 § förordningen (1974:286) om beräkning av strafftid m.m.).

Särskild upplysning till kriminalvården m.fl. myndigheter

- ☐ Det finns tidigare meddelad dom, beslut eller avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen (1970:60) som innehåller uppgift om frihetsberövande som har betydelse för avräkning (3 § 4 förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

 Underskrift

Postadress
 Box 1356
 171 26 Solna

Besöksadress
 Sundbybergsvägen 5

Telefon
 08-561 658 00
 E-post: solna.tingsratt@dom.se
 www.solnatingsratt.domstol.se

Telefax
 08-83 50 66

Expeditionstid
 måndag - fredag
 08:30-16:00

SOLNA TINGSRÄTT
Avdelning 3
Rotel 3:2

AVRÄKNINGSUNDERLAG
2013-11-22
Solna

Mål nr B 4730-13

SOLNA TINGSRÄTT
Rotel 3:2

INKOM: 2013-11-22
MÅLNR: B 4730-13
AKTBIL: 123

Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelsetid 480805-0217	Datum för dom/beslut 2013-11-22
Efternamn Sandström	Förnamn Carl-Arne Knut

Ovan angiven person har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad som anhållen, häktad eller på något annat sådant sätt som avses i 19 a § lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. eller 10 a § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård under nedan angivna tider.

Frihetsberövad

Frihetsberövandet hävt/upphört/avbrutet

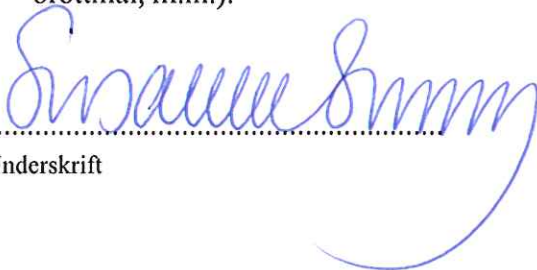
Datum	Datum
2013-06-24	2013-11-04

Särskild anteckning

- ☐ Kriminalvården har lämnat domstolen en underrättelse om att det finns uppgifter hos kriminalvården som är av betydelse för avräkning (8 § förordningen (1974:286) om beräkning av strafftid m.m.).

Särskild upplysning till kriminalvården m.fl. myndigheter

- ☐ Det finns tidigare meddelad dom, beslut eller avräkningsunderlag enligt 12 a § straffföreläggandekungörelsen (1970:60) som innehåller uppgift om frihetsberövande som har betydelse för avräkning (3 § 4 förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

Underskrift

Postadress
Box 1356
171 26 Solna

Besöksadress
Sundbybergsvägen 5

Telefon
08-561 658 00
Telefax
08-83 50 66
E-post: solna.tingsratt@dom.se
www.solnatingsratt.domstol.se

Expeditionstid
måndag - fredag
08:30-16:00